DRAUGAS

ANTROJI DALIS * 1963 M. BALANDŽIO 20 D. * APRIL 20, 1963 * PART TWO

MOKSLAS • MENAS
LITERATŪRA

MINDAUGO KRIKŠTAS - LIETUVOS KRIKŠTAS

Karaliaus Mindaugo mirties 700 metų sukakties proga

PR. PAULIUKONIS, Worcester, N. Y.

Lietuvos izoliacija

Kai klasėje mokytojas mokiniams aiškina, jog senovėje lietuviai buvo pagonys, tai toks pasakymas visada reikalingas ir platesnio paaiškinimo. Prieš Kristaus atėjimą visos tautos, išskyrus žydus, buvo pagonys. Krikščionybė iš jos pirmųjų centrų palaipsniui plėtėsi į kitas tautas. IV amžiaus pradžioje Romos imperijoje krikščionybė buvo oficialiai pripažinta, V amž. pabaigoje apsikrikštijo frankai, VI amž. pabaigoje — britai, VII amž. — germanai, IX amž. — bulgarai, moravai ir čekai, X amž. antroj pusėj danai, lenkai ir rusai.

Po to aiščių kraštas, esąs dar labiau į rytus ir šiaurę nuo slavų, natūralia krikščionybės skleidimosi tvarka, turėjo apsikrikštyti tik šimtmečiu vėliau. Krikštas tačiau įvyko tik po trijų šimtų metų. Šitai lėmė geografinė aisčių krašto padėtis ir susiklosčiusios politinės sąlygos. Aisčių ir taip nuošalų kraštą nuo slavų skyrė sunkiai pereinamų pelkėtų girių ir ežerų juostos. Be to, šios sritys buvo labai retai apgyventos, susisiekimas su artimaisiais kaimynais buvo menkas. Vakaruose nuo skandinavų skyrė Baltijos jūra. Net tarpusavyje aisčiai, kaip aukštaičiai ir latviai, buvo atskirti didžiulėmis giriomis apaugusių pelkių.

Būdami iš visų pusių izoliuoti, aisčiai (lietuviai, latviai, prūsai ir jotvingiai) negalėjo normaliai susisiekti su savo kaimynais ir palaikyti su jais artimesnių ryšių, kas krikščionybės idėjų skleidimui buvo būtina. Tiesa, lietuviai, prūsai ir jotvingiai susidurdavo su slavais kovų lauke. Tos nuolatinės kovos, užsitęsusios net iki XIII amž., išugdė didelę tarpusavio neapykantą, todėl ir šių kaimyninių tautų bet kokios pastangos krikštyti aisčius negalėjo turėti pasisekimo. Ankstyvosios misijos, pradėtos X amž. aisčių kraštuose, nors ir su geromis intencijomis, nedavė reikiamų vaisių: kaip Pragos ark. Vaitiekaus - Adalberto († 997 m.), vokiečio Brunono - Bonifaco su 18 draugų († 1009 m.), XIII amž. pradžioje vokiečio cisterso Kristijono ir kitų bandymai prūsuose bei vokiečių Meinhardo su Bertoldu Padauguvyje. Tos misijos buvo nesėkmingos dar ir todėl, kad joms trūko planingo organizuotumo. Atsitiktinai ir iš toli atvykę atskiri misionieriai, nepažindami nė vietos papročių ir nemokėdami žmonių kalbos, negalėjo sėkmingai veikti.

Iki XIII amžiaus Lietuva Vakarų Europai be smulkių pabirų žinelių buvo veik visai nežinoma, dėl to ir neatkreipė uolių viduramžio misionierių anglosaksų dėmesio, kol aisčių pašonėje neįsikūrė vokiečių ordinai.

Jei taip ilgai lietuviai išliko pagonimis, tai aplamai gali kai kam kilti klausimas: ar krikštas Lietuvai buvo reikalingas ir būtinas?

Krikščionybės įvedimo reikalingumas

1951 metais rašytojas Alantas savo knygos "Pragaro pošvaistės" prakalboje iškėlė gana drąsių tvirtinimų, kad, girdi, krikščionybė nieko gero lietuvių tautai nedavusi, ją tik susilpninusi. Rašytojas manąs, kad geriau būtų buvę lietuviams palikti pagonimis. Kaip pavyzdį nurodė japonų tautą, kuri savo pagoniškos religijos įtakoje išvysčiusi didelį nacionalizmą, imperializmą ir aukštą civilizaciją. Pavyzdys visai nevykęs, nes japonų religija savo fanatizmu žymiai skiriasi nuo senosios lietuvių religijos, be to, japonai turi visai skirtingas geografines bei geopolitines sąlygas. Yra klaidinga manyti, kad lietuviai, išlikę savo senąme tikėjime, būtų istorijoje ką nors daugiau laimėję.

Pagoniškoji lietuvių kultūra bei civilizacija, nors ir kažin kaip ją norėtume iškelti, buvo palyginti neaukšta. Lietuviai neturėjo nei savo rašliavos, nei švietimo institucijų, o žemės ūkio ir prekybos pradmenys buvo gana primityvūs. Tiesa, lietuvių išmonė buvo gerokai pažangi karinėje srityje su gerai įrengtomis pilimis, kulgrindomis, karine organizacija bei geru apsiginklavimu. Liaudies menas, audiniai, raižiniai bei

Vytautas Kašuba — Karalius Mindaugas

tautosaka tebuvo daugiau tik liaudies meno liudininkai.

Tuo tarpu nuo anksčiausių viduramžių Vakarų Europoje krikščionybė buvo kultūros ir mokslo nešėja. Net materialistinis komunizmas pripažįsta, kad krikščionybė yra aukštesnis kultūros laipsnis už pagonybę. Ilgą laiką Vakaruose Katalikų Bažnyčios ir kultūros sąvokos buvo indentiškos. Vienuolynai kėlė žemės ūkį, kūrė literatūrą, steigė mokyklas, iš vienuolynų sklido švietimas, prie jų išaugo ir universitetai. Nepavėluotai priimta Vakarų krikščionybė Lietuvoje būtų tapusi nauju kultūros veiksniu, kuris lietuvius būtų labiau suartinęs su Vakarais ir apsaugojęs nuo bizantiškos kultūros įtakos. Lietuviai, laikydamiesi žemesnės pagoniškos kultūros, užvaldę didžiuosius Rusijos plotus, neįstengė jų kultūriškai apvaldyti, bet priešingai, pasidavė jų kultūrinei įtakai.

Kylant kultūrai, lietuvių tikyba su daiktinėmis dievybėmis — žalčiais, ugnimi, Upinėmis, Ežerinėmis, Lauksargais ir kt. — lietuvio dvasiai darėsi perdaug siaura ir nepagrįsta. Jau nuo Mindaugo laikų prasidėjo senosios lietuvių religijos krizė. Abejingumą savai religijai rodo gausios lietuvių vedybos su krikščionimis, net patys valdovai to nevengė. Jie dar pagonys, bet jos reikiamai neberespektavo. Gediminas, atsakydamas popiežiaus pasiuntiniams, pareiškęs, kad jam visi tikėjimai yra geri ir lygūs.

Lietuvių kultūriniai ir moraliniai reikalai vertė savo senąją religiją pakeisti nauju, istorinę atramą turinčiu tikėjimu.

Taip pat daug turėjo Lietuva nukentėti ir dėl politinės izoliacijos, kuri taipgi buvo pavėluotos krikščionybės išdava. Jei lietuviai, latviai ir prūsai būtų apsikrikštiję prieš vokiečių ordinų įsikūrimą Pabaltyje, tai tų ordinų veikla čia nebūtų turėjusi sau jokio pagrindo ir, gal būt, tų tautų istorinis likimas būtų pakreiptas visai kita, laimingesne eiga. Kaip tik ir yra didžiausia lietuvių tautos nelaimė, kad ji labai pavėluotai pakeitė savo senąjį tikėjimą. Norėdamas išeiti iš tos politinės izoliacijos, toliaregis karalius Mindaugas ir krikštijosi.

Karaliaus Mindaugo krikštas

Prof. Z. Ivinskio žodžiais "kiekviena tauta krikščionybės istorijoje yra turėjusi šv. Pauliaus pasakytą "laiko pilnybę" (Gal. 4, 4), kada ji susitiko su Kristaus Evangelija. Lietuvai toji "laiko pilnybė" buvo atėjusi Mindaugo laikais, kada ji pirmą kartą per savo valdovą užmezgė ryšius su Vakarų krikščionybe. Mindaugo krikštas buvo politinis, jis nauju tikėjimu siekė išvengti valstybei gresiančio pavojaus. Mindaugas Livonijos ordino ir jo sąjungininkų, kurių tarpe buvo taipgi jo du broliavaikiai Tautvilas su Ed-

(Nukelta į 2 psl.)

DVIGUBAS DRAUGO LITERATŪROS KONKURSAS

ŽODINEI MŪSŲ KŪRYBAI SKIRIAMA DU TŪKSTANČIAI DOLERIŲ

1963 metų Draugo literatūros konkurso grožinės prozos mecenatai Razmai su šeima. Iš kairės: dr. Antanas Razma, sūnus Edmundas Petras ir Antanas Gintaras ir Elena Kisieliūtė-Razmienė.

Šių metų Draugo literatūros konkurso poezijos mecenatai Evans-Ivanauskai su šeima. Pirmoje eilėje iš kairės: Jonas G. Evans-Ivanauskas, dukrelė Marcija ir Eleonora Evans-Ivanauskienė; antroje eilėje iš kairės: duktė Joyce, sūnus Stanislovas ir Jonas.

GROŽINEI PROZAI 1,000 DOLERIŲ

1. Dienraštis Draugas skelbia dailiosios prozos (romano, apysakos) tryliktąjį konkursą. Rankraščiams įteikti paskutinė data yra 1963 m. lapkričio mėn. 1 d.

2. Geriausiojo kūrinio autoriui skiriama tūkstančio dolerių premija. Mecenatai — **dr. Antanas ir Elena Razmai.**

3. Kūrinio siužetą pasirenka patys autoriai. Rankraštis turi būti parašytas mašinėle, nemažesnis kaip 200 romaninio formato puslapių.

4. Kūrinius siųsti adresu: Dailiosios prozos konkurso komisijai, Draugas, 4545 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.

5. Sprendimo bešališkumui laiduoti autoriai turi pasirašyti slapyvardžiu, o atskirame uždarame voke pažymėti savo tikrąją pavardę ir adresą, ten pat įrašant kūrinio antraštę ir pasirinktąjį slapyvardį. Teisėjų komisijai išrinkus premijuotiną kūrinį, atidaromas tik laimėjusio autoriaus vokas. Premijos nelaimėjusių autorių vokai komisijos ir Draugo atstovo akivaizdoje sudeginami.

6. Tūkstančio dolerių premiją gavęs autorius be papildomo honoraro pirmosios laidos teises perleidžia Draugui, įskaitant teisę spausdinti dienraštyje ir išleisti atskiru leidiniu arba tik išleisti atskiru leidiniu. Nelaimėję autoriai spausdinimo sąlygas nuspręs abipusiu susitarimu.

7. Konkurso jury komisija bus paskelbta netrukus.

POEZIJAI 1,000 DOLERIŲ

1. Norėdamas išlaikyti Maironio šimtaisiais gimimo metais paskelbto poezijos konkurso tęstinumą ir padaryti jį tradiciniu lietuviškos poezijos klestėjimo paskatu, Draugas ir 1963 metais skelbia poezijos konkursą.

2. Šiemetiniai poezijos konkurso mecenatai — **Jonas ir Eleonora Evans - Ivanauskai** paskyrė tam reikalui tūkstantį dolerių.

3. Poezijos konkursui tinka poemos, baladės ir atskiru leidiniu dar nespausdinti eilėraščių rinkiniai. Kiekvienu atveju rankraštis turėtų sudaryti bent 64 puslapių knygą. Knygoje gali būti ir visi minėti žanrai drauge.

4. Rankraščiai siunčiami slapyvardžiu net ir tuo atveju, jeiju paskiri eilėraščiai jau ir būtų buvę paskelbti periodinėj spaudoj. Uždarame voke pažymima tikroji autoriaus pavardė, adresas, pasirinktasis slapyvardis ir rankraščio antraštė.

5. Rankraščiai konkursui turi būti išsiųsti ne vėliau kaip 1963 m. gruodžio mėn. 1 d. Draugo adresu: Draugo poezijos konkursui, 4545 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.

6. Premijuotą rankraštį Draugas turi teisę be papildomo honoraro spausdinti dienraštyje ir išleisti atskira knyga. Nepremijuoti kūriniai grąžinami autoriams, jeigu atskirai nesusitariama su jais dėl spausdinimo.

7. Konkurso jury komisija bus netrukus sudaryta ir paskelbta.

Naujumų ieškotojai maža ką berado, o partija juos visus susiieškojo

Kaip ir buvo lauktina, Maskvoj ir Sovietų Rusijoj Chruščiovo bei partijos pradėtoji kova prieš naujovininkus literatūroj, mene ir muzikoj tiesiog automatiškai bei papūgiškai atsikartojo ir Lietuvoje. Balandžio mėn. 4—5 d. d. Vilniuje sušauktame respublikos "kūrybinių darbuotojų pasitarime" pagrindinę kalbą pasakė LKP CK sekretorius **A. Barkauskas,** o po to vyko, taip vadinamos, "diskusijos". A. Barkausko kalba dabar keliuose puslapiuose atspausdinta **"Literatūroj ir Mene"** balandžio 6 d., o diskusijų eiga **"Tiesoj"** balandžio 6 d. Paskelbtoji medžiaga rodo tiesiog laisvojo pasaulio akimis neįsivaizduojamą kultūrinio gyvenimo košmarą, kur viską galutinai nulemia partijos ir diktatoriaus žodis, kur ne tik idėjinis, bet net ir forminis laisvumas negali būti toleruojamas, kur po partijos sekretoriaus kaltinimų "diskusijos" yra tiktai kaltintojų kalbos, kaltinamiesiems arba tylint, arba kaltinimus sau pasikartojant ir žadant pasitaisyti.

"Trūkumai" ir "klaidos" viską nustelbia

Minėtame "kūrybinių darbuotojų pasitarime" pranešimą padaręs LKP CK sekr. A. Barkauskas ne tik atpasakojo bei priminė N. Chruščiovo ir L. Iljičiovo "programinius reikalavimus" kiekvienam kultūros veikėjui (plg. "Tiesa", 81 nr.), bet ir nurodė į lietuvių menininkų tariamus pasiekimus bei jų tarpe pasireiškiančias "nesveikas tendencijas". Esą, per pastarąjį dešimtmetį buvę teigiamų poslinkių. Bet vis dėlto trūkumai, klaidos nustelbia visus (iš komunistinio taško žiūrint) pasiekimus. Pats didžiausias Barkausko priekaištas šių dienų menui ir literatūrai Lietuvoje — jie per mažai atspindį šių dienų gyvenimą. Šioje srityje daugiausiai apkaltinti rašytojai, dramaturgai, tinkamai nekurią nei teatrui, nei filmams. Barkauskas pareiškė partijos nepasitenkinimą tais lietuvių kūrėjais, kurie siekę revizuoti socialistinio realizmo metodą (jis, anot kūrėjų — varžąs laisvę), tačiau tikrumoje bandę atidaryti kelius formalizmui, modernizmui ir... svetimai ideologijai.

Kas, kur ir kaip nusikalto

Kai Maskvoje didžioji Chruščiovo ir kt. puolimų auka buvo rašytojas Ilja Erenburgas, tai Vilniuje — rašyt. R. Lankauskas. Dabar sukritikuoti Lankausko romanai "Vidury didelio lauko" ir "Tiltas į jūrą", o šiam pastarajam prikištas pesimizmas, neviltis, dvasinė apatija, "bulvarinės pozicijos". Blogiausia, kad rašytojas Lietuvos gyvenimą vaizdavęs iš tamsiausios pusės. Beje, Lankauską dar kritikavo A. Česnavičius ir kiti neseniai įvykusiame komjaunimo plenume Vilniuje.

Dailėje — partijos puolimų ugnyje atsidūrė dail. V. Kisarauskas su žmona S. Aleškevičiūte. Jų kūriniuose žmogus esąs suprastintas, suprimityvintas, iškreiptas ir vėl pas juos pasireiškiąs pesimizmas ir pan. Barkauskas vėl puolė spaudoje neigiamai įvertintą grafikos kūrinių rinkinį "Grafika" — esą, žavėtasi "formalistiniais darbais", taigi, tokiais, kuriuos pasmerkęs Chruščiovas.

Filmų srityje vėl partija randa įvairaus pobūdžio ligas (pvz. kūrybinio polėkio skurdumas,

A. Tamošaitienė / Pirmi pumpurai
(Iš parodos Montrealyje)

dėmesys vaizdinio stiliaus ieškojimui...). Jau pastatytų filmų tarpe tomis "ligomis" pasižymi ypatingai du filmai "Kai susilieja upės" ir "Kanonada", o filmų tematika kelianti rimtą susirūpinimą (tai vyksta jau eilė metų — E.). Barkauskas atkreipė dėmesį: filmuose beveik perdėm vaizduojama vakarykščioji diena. Panašus priekaištas teko ir lietuviams muzikams, kurie "klysta" dar ir savo kūryboje ieškodami išorinių efektų.

Kritikos srityje partija negali nieko blogo pasakyti prieš K. Korsako ar B. Pranskaus - Žalionio rašinius, tačiau, Barkauskas piktai puolė vieną aistringiausių komunistinių kritikų — K. Ambrasą. Šis bandęs visą lietuvių literatūrą suvesti į tris keturis asmenis, tuo būdu dezorientavęs skaitytojus.

Pagaliau Barkauskas priminė susirūpinimą jaunimu. Į jį, esą ir priešai deda didelių vilčių.

Ir Lenino premija nieko nepadėjo

Aplamai, iš A. Barkausko kalbos aiškiai matyti Lietuvos partinių pareigūnų blaškymasis, nenuovoka, ką ir kaip smerkti ir tai reikia atlikti skubiai, nes juk Maskvos nurodymai buvę aiškūs. Tą blaškymąsi bene ryškiausiai liudija Barkausko neigiamai įskeltas poetas E. Mieželaitis. Tačiau, juk jis yra gavęs Lenino literatūros premiją? Teisingai, tai primena ir Lietuvos pareigūnas, bet čia pat jis pastebi, kad tas poetas pasižymi individualia maniera

(Nukelta į 4 psl.)

MINDAUGO KRIKŠTAS

(Atkelta iš 1 psl.)

vydu, apsuptas ir nerasdamas kitos išeities, nutarė paklusti Livonijos ordino magistro Andriaus patarimui apsikrikštyti: "Neišsigelbėsi, jei nepriimsi krikščionybės".

Mindaugo krikštas nebuvo taip visai paprastas klausimas. Ta proga norėjo pasinaudoti Livonijos ordinas ir Rygos arkivyskupas. Tačiau sumanios savo politikos dėka Mindaugui pavyko apeiti ir vieną ir kitą: **1251 metais Mindaugas su savo šeima ir gausiu skaičiumi lietuvių apsikrikštija, 1253 m. vainikuojasi Lietuvos karaliumi ir 1254 m. rugsėjo 3 d. Lietuvoje įsteigia pirmą vyskupiją, tiesiog priklausomą nuo Romos.** Norėdamas apsisaugoti nuo vokiečių įtakos ir net jų kišimosi į valstybės bei tikėjimo dalykus, Mindaugas Lietuvą ir jos vyskupiją pavedė tiesiog popiežiaus globai.

Popiežius Inocentas IV savo išleista bule Lietuvą paėmė į savo globą:

"Mes tavo teisingus troškimus laikome vertais dėmesio, ir maloniai priimame į Šv. Petro teisę ir jo nuosavybę Lietuvos karalystę ir visas tas žemes, kurias, Dievo padedamas, įsigijai arba ateityje dar galėsi įsigyti. Tas žemes, o taip pat ir tavo žmoną su vaikais ir visą šeimą skelbiame esant Šv. Sosto globoje. Mes griežtai uždraudžiame, kad niekas, kol Apaštalų Sosto tikėjime būsi, neišdrįstų minėtos karalystės ir žemių reikalu tavęs apsunkinti ar užkabinėti" (Theiner I, 49 psl.).

Tai svarbus pirmas Lietuvos valstybės dokumentas, garantuojąs Lietuvos nepriklausomybę nuo kitų krikščionių valdovų. Tai buvo didelis, neįvertinamos reikšmės lietuvių tautos istorijoje darbas, kurį kilusi pagoniškoji reakcija dėl groboniškos Livonijos ordino politikos Žemaičiuose sunaikino, nužudydami karalių Mindaugą su visa jo šeima (1263 m.).

Šiandien lietuviai istorikai sutaria, kad, jei Mindaugo laikais Lietuvoje krikščionybė būtų visiškai prigijusi ir Mindaugo įpėdiniai, Lietuvos valdovai, būtų buvę krikščionimis, Lietuvos istorijos likimas būtų buvęs kitoks. Kokia yra svarbiausia priežastis, kad XIII a. visa Lietuva dar netapo krikščioniška?

Krikščionybės įsigalėjimo kliūtys

Priimdamas krikštą, Mindaugas išvengė politinės priklausomybės nuo Livonijos ordino, bet už karališkus vainikus ir vainikavimą karaliumi jis turėjo atsilyginti ordino magistrui. Nėra tikrų žinių, bet, gal būt, jau derybose dėl krikšto ordino magistras reikalavo atlyginimo — užrašyti kai kurias Žemaitijos sritis ordinui. Mindaugo vainikavimosi metais Livonijos ordinas su Kuršo vyskupu pasidalijo šiaurės vakarų Žemaitiją, t. y. sritį tarp Baltijos jūros ir Ventos Tomo žemėms užvaldyti ordinas statėsi pilis: Klaipėdą, Georgenburgą, Ambotę ir kt. Atrodo, ordinas siekė užimti pirma dovanotas žemes, o paskui jau ir visus Žemaičius, kurie skyrė Livonijos ordiną nuo Kryžiuočių ordino žemių Taigi ordinas neatsisakė savo imperialistinių planų jau krikštą priėmusioje ir net Apaštalų Sosto globon paimtoje Lietuvoje. Vokiečių užkariavimo siekimai sukėlė žemaičių reakciją prieš krikščionybę Lietuvoje. Ir kiečiausias vokiečių priešas Treniota tada iššuko Mindaugo šeimą ir naikina krikščionybę Lietuvoje. Ir vėliau vokiečių ordinas, remdamasis keista imperatoriaus Fridricho II 1226 m. Prūsų ir tolimųjų Lietuvos kraštų, kuriuos nukariaus, donacija, manė turįs išimtinę teisę į Lietuvą. Jiems Lietuvos krikštas buvo nepageidaujamas, nes krikščioniška Lietuva būtų išmušusi vokiečiams iš rankų šių žemių užkariavimo ginklą. Todėl jie savo žygiuose ne tik nesistengė lietuvių apkrikštyti, bet priešingai — trukdė net pačiai krikščionybei šiame regione plėstis.

Kai Jogaila sumanė krikštytis, tai ordino magistras ne tik atsisakė būti vienu iš jo krikštatėvių, bet surengė karo žygį sutrugdyti Jogailai vykti į Krokuvą. Ordinas Vakarų Europoje varė akciją prieš Lenkiją, kad ji, girdi, susidedanti su pagonišku kraštu Lietuva. Ir tik 1410 metais, ties Žalgiriu sulaužius kryžiuočių galybę, krikščionybė Lietuvoje galėjo plėstis. Tad vokiečių imperialistiniai tikslai Lietuvoje ir buvo pati svarbiausia kliūtis krikščionybei čia plėstis. Dėlto ir Lietuvos valdovai krikšto atžvilgiu buvo gana konservatyvūs ir nesuprato laiko dvasios. Bet būtų klaidinga manyti, kad po karaliaus Mindaugo nužudymo krikščionybė Lietuvoje buvo visai sunaikinta.

Vytautas O. Virkau — Išcentrinis peizažas (aliejus)
(Iš parodos Čiurlionio Galerijoje)

Karaliaus Mindaugo krikštas — Lietuvos krikštas

Kaip dokumentai sako, ne vien tik Mindaugas su savo šeima apsikrikštijo, bet drauge ir nemažas skaičius lietuvių "— "numerosa multitudo paganorum" — gal būt artimiausių dvariškių. Šitokia krikšto pradžia, paprastai, būdavo ir kituose kraštuose. Livonijos ordinui pradėjus karus su Žemaičiais, pastarieji sugundė savo pusėn ir karalių Mindaugą, kuris privalėjo nutraukti ryšius su ordinu. Iš to fakto kilo nuomonė, teigianti, jog Mindaugas atsisakęs krikščionybės. Vieni istorikai kalba vienaip, kiti kitaip Įsigilinus į visą anų laikų politinę padėtį, atrodo, yra daugiau pagrindo manyti, jog Mindaugas liko vis dėlto krikščioniu, ypač buvusi religinga jo žmona Morta. Aplamai, lietuviams nėra reikalo tvirtinti, kad karalius Mindaugas atsimetęs nuo krikščionybės, kai iki šiol tai nuomonei paremti nėra rimto pagrindo. Daugiau yra pagrindo sakyti, kad Mindaugas mirė, būdamas ištikimas krikščionybei. Tuo labiau, kad dauguma ir lietuvių istorikų (J. Stakauskas, A. Steponaitis, A. Jušką) laikosi pastarosios nuomonės. Jai palankus yra ir Z. Ivinskis, kol kitokių naujų įrodymų nesurasta.

Po Mindaugo mirties krikščionybė Lietuvoje niekada nebuvo visai išnykusi. Tik vokiečių ordinų kovos neleido jai kaip reikiant skleistis. Tėvas V. Gidžiūnas savo studijoje nurodo, kad XIII—XIV amž. Lietuvoje veikė pranciškonai, o Gedimino valdymo pradžioje Lietuvoje įsikūrė ir domininkonai. Vilniuje pranciškonai ir domininkonai turėjo savo bažnyčią, o pranciškonai dar ir Naugarduke. 1317 m. Rygos arkivyskupui atrodė, kad Lietuvoje didesnė gyventojų dalis jau esanti apsikrikštijusi. Krikščionybės Lietuvoje nuo Vytenio iki Jogailos laikų niekas nepersekiojo, ji turėjo pilną veikimo laisvę. Gediminas savo laiškuose, rašytuose vokiečių pranciškonams, domininkonams ir pirklių sąjungai Hanzai, kvietė į Lietuvą vyskupus, kunigus ir vienuolius, pasižadėdamas globoti bažnyčias, gerbti dvasininkus Bet dėl kryžiuočių ordino užpuldinėjimų kviečiamieji negalėjo pasiekti Lietuvos. Yra žinių, kad Algirdo laikais bajoras Goštautas, būdamas katalikas, parsikvietė iš užsienio vienuolių ir įsteigė pranciškonų vienuolyną.

Ir Lietuvos valdovų dvaruose Vilniuje bei Trakuose krikščionybės įtaka buvo labai žymi: kunigaikščiai vedė stačiatikes žmonas, Algirdo pirmosios žmonos vaikai buvo taipgi stačiatikiai, Kęstučio dukterys buvo ištekėjusios už krikščionių, jo sūnūs Būtautas ir Vaidutis išvyko į vakarus ir apsikrikštijo. Sekretoriai, kurie rašė įvairius valstybės raštus, buvo vienuoliai.

Jogailos krikštas, taip vadinamas 1387 m. Lietuvos krikštijimas, buvo ne kas kitas, kaip tik Mindaugo pradėtos Lietuvoje christianizacijos atnaujinimas ir sutvirtinimas, o ne naujas pirmasis Lietuvos krikštas kaip iki šiol klaidingai buvo Lietuvos istorijos vadovėliuose bei švietimo programose rašoma ir mokyklose dėstoma. Vieną kartą turėtume atsipalaiduoti nuo lenkiškos istoriografijos, palankios lenkų politikai, o daugiau laikytis savos lietuviškos Jei pažiūrėti ir į kitų tautų krikštą, tai nuo oficialios krikšto datos iki krikščionybės įsigalėjimo krašte (Danijoj, Lenkijoj) taip pat yra praėjęs ilgesnis laikotarpis, o tokioj Danijoj po krikšto dar kelias dešimt metų krikščionybė buvo persekiojama. Bet krašto krikšto data yra laikoma pirmoji. Tad ir lietuviams nėra jokio pagrindo būti kukliems ir save skriausti 135 metais pavėluotu krikštu.

1251 m. nėra vien Mindaugo, bet visos Lietuvos krikštas. Ir nuo tos datos prasidėjo Lietuvos christianizacija, jei ji per beveik pusantro šimto metų buvo nesėkminga, tai buvo vokiečių ordinų kaltė. Tad **tikrasis Lietuvos krikštas įvykęs 1251 m. Lietuvos, ar, teisingiau sakant Žemaičių vyskupija įkurta 1254 m. Pirmasis Žemaičių vyskupas yra Kristijonas.** Tai yra tikri mūsų tauto istorijos įvykiai, kurių visi vieningai be jokių svyravimų ir į šalis kraipaliojimų privalėtume laikytis.

Worcester, 1963. III 22.

TURTINGI IR MOKYTI

Turtuolis paklausė mokytą žmogų:

— Kodėl prie turtuolio durų dažnai gali pamatyti mokytą, o prie mokyto žmogaus durų turtuoliai beveik neateina?

— Dėl to, kad mokyti žmonės moka vertinti turtą, o turtingieji retai temoka vertinti mokslą.

Kertinė Paraštė

LIETUVIŲ KULTŪROS SODYBA

Prie svarbaus reikalo grįžtant

Antrasis Lietuvių Kultūros Kongresas Chicagoje, įvykęs 1962 m. rudenį, pageidavo, kad Chicagoje, ar arti jos, būtų įkurtas Kultūros Centras, kur sutilptų ir meno galerija, parodų salės, centrinis lietuvių archyvas, biblioteka ir gana erdvi Lietuvių Operai auditorija.

"Draugo" kultūriniame priede prieš Kultūros Kongresą ir po kongreso šiuo reikalu taipgi buvo rašyta. Bet reikalas yra taip svarbus ir gyvas, kad būtina pakartotinai prie jo grįžti, keistis nuomonėmis ir ieškoti sprendimo.

Kas turėtų kurti Lietuvių Kultūros Sodybą?

Manytume, kad tam ypatingam reikalui reikia sudaryti atskirą, nepelno kooperatyvą-organizaciją iš jaunų, pajėgių ir judrių narių. Vyresnieji amžiumi prisidės daugiau pinigais, negu darbu.

Į tą kooperatyvą galėtų įeiti architektai, inžinieriai, advokatai, medikai, visuomeninkai. Pradžiai užtektų 20 asmenų. Tuo būdu susikūrė Willamette View Manor — sodyba ties Portalnd, Oreg.

Žinoma, tokią sodybą galėtų imtis kurti jau esamos, nepelno organizacijos, įregistruotos valstybės centre, jei tik jų įstatai šitai leidžia daryti.

Taip pvz. daro Portlando Universitetas. 1963 m. jis pradeda 24 aukštų pastatą su 413 butų vyresnio amžiaus (nuo 50 metų ir daugiau) žmonėms duodant jiems visą patarnavimą, švarą, šilumą, maistą ir gydymą, pavedant gausias patalpas sportui, atvangai, parengimams ir net atskirą katalikams koplyčią su nuolat ten gyvenančiu kunigu.

Bet mūsų dabar veikiančios organizacijos, kiek žinom, nėra pajėgios kurti savos kultūros sodybą. Todėl kurtina atskira tam reikalui organizacija.

Kokia turėtų būti Lietuvių Kultūros Sodyba?

Archyvas, biblioteka, meno galerija, auditorija ir visos kitos panašios patalpos neša savininkams nuostolį, o ne pelną.

Tą nuostolį tenka padengti iš kitų šaltinių. Todėl prie kultūros sodybos kurtina yra vyresnio amžiaus žmonėms butų kolonija. Patirtis sako, kad 170 asmenų kolonija, apmokėjus visas algas ir visus mokesčius, duoda kooperatyvui apie dešimtį tūkstančių dol. pelno metuose. To pelno, atrodo, užtektų padengti kultūrinių patalpų duodamą nuostolį.

Kur ieškoti vietos Kultūros Sodybai?

Sudarytinoji organizacija pasiieškos sau tinkamą vietą. Ji gali būti prie kurios nors lietuvių bažnyčios Chicagoje, pvz. Šv. Kryžiaus parapijoje; ar kur arčiau pire ežero ir gero susisiekimo. Mūsų sodybos gyventojų didesnioji dalis ir toliau vyks į darbus. Yra svarbu, kad sodyba nebūtų toli nuo darboviečių.

Kiek atsieitų mūsų Kultūros Sodyba?

Tai daug priklauso nuo grindų ploto. Jei 170 asmenų butams reikia išleisti 1,270,000, tai kitą tiek paskyrus auditorijai, archyvui, bibilotekai ir t. t., tektų užsimoti į $2,500,000 vertės pastatą.

Willamette View Manor pardavė iki gyvos pirkėjų galvos butus. Jų kaina 7,500—20,000 dol. Pardavę butus pirma negu buvo pastatyti rūmai, ten esantis koperatyvas be paskolų pastatė savo sodybą. Jų gyventojai moka už pilną užlaikymą: maistą, švarą, šilumą, elektrą etc. 105 dol. ar 150 dol į mėnesį, jei maistą tenka nešti į butus sergantiems.

Buto savininkui atsisakius naudotis įsigytu butu, jis atgauna savo pinigus, tik atskaičius sutartyje numatytus procentus už pragyventą laiką.

Kas darytina?

Reikia 3—5 asmenų branduolio, kuris pagrindinai išstudijuotų mūsų Kultūros Sodybos reikalą, aplankytų panašiai veikiančias įstaigas, gautų jų įstatų, sutarčių pavyzdžius.

Patirtis parodys, kaip suderinti mūsų reikalus su butų kolonija, kur ir kaip sodyba kurtina.

Tasai sodybos statybos branduolys paruoštų atitinkamos organizacijos įstatus, sutelktų veikėjus, architektams pavestų paruošti pirminius pastatų vaizdus, sudarytų organizaciją, kuri imtųsi praktiškojo darbo.

K. A. M.

P. ŠILEIKIS, O. P.
Orthopedas. Protezistas.
Aparatai-Protezai. Med. ban. dažai. Spec. pagalba kojoms (Arch Supports) ir t.t.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
Val. 9-4 ir 6-8. Šeštad. 9-1.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel. PRospect 6-5084

DR. J. ir K. AGLINSKAI
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
5430 South Kedzie Avenue
Priima ligonius pagal susitarimą. Dėl valandos skambinti telefonu HEmlock 4-1562 nuo 2 iki 9 v. p. p. kasdien, išskyrus treč. ir šeštad.

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Sreet
Val.: kasdien 10—12 val. ir 7—9 v. vak. Šeštadieniais 10—1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami susitarus.
Ofiso telefonas: PR. 8-3229.
Rez. telef. WAlbrook 5-5076

Rez. HE 6-1670
DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6449 So. Pulaski Rr. (Crawford Medical Building). Tel. LU 5-6446
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti MI 3-0001.

Ofisas 3148 West 63rd Street
Tel.: PRospect 8-1717
Rezid.: 3241 West 66th Place
Tel.: REpublic 7-7868
DR. S. BIEŽIS
CHIRURGAS
Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; trec. uždaryta. Antrad. ir penkt. vakarais nuo 7 iki 8.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 W. 63rd Street
Kampas 63-čios ir California
Val. kasdien nuo 6—8 val. vak. Šeštad. 2—4 val.
Trečiad. ir kitu laiku pagal sutartį.
Ofiso telef. 476-4042
Rez. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapumo takų chirurgija
Tel. 695-0533 Elgin
425 No. Liberty Street,
Route 25, Elgin, Illinois
Valandos pagal susitarimą

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. HE 4-2324
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Sreet
Val.: pirm., ketv. 1-4, vakar. 7-9, antr., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Tel. ofiso HE 4-5758; Rez. HI 5-3225
DR. S. ir M. BUDRYS
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
2751 West 51st Sreet
(Bendra praktika ir Alergija)
Valandos: pirm., antr., ketvirt. 2-9 val., penkt. 10 v. r. iki 9 v. v.; šeštad. 10 v. r. iki 1 p. p. Ligonius priima pagal susitarimą.

Tel. ofiso 247-1002, Namų PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS
Valandos pagal susitarimą
4063 Archer Avenue
(Prie California Ave.)

Rez. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia skambinti MI 8-0001.

Ofiso HE 4-1414. Rez. RE 7-6867
DR. B. GAIŽIŪNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akušerija ir moterų ligos
2454 West 71st Sreet
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 1—3 ir 6—8 val. vak. Šešt. 1-4 p. p.
Trečiadieniais uždaryta

DR. A. GARUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS IR VAIKŲ LIGOS
2737 West 71st Sreet
VAL.: kasdien nuo 6-8 val. vak. Šeštad. nuo 10 iki 12 valandos. Ligonius priima pagal susitarimą.
Tel. ofiso ir rez. WA 5-2017

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų — rez. PRospect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKŠA
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Val.: Pirmad. ir ketv. nuo 3 iki 6; antrad. ir penktad. nuo 4 iki 8; Šešt. nuo 1 iki 4 val.

Tel. ofiso PO 7-6000, rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1—4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šešt. uždaryta.

Telefonas: GRovehill 6-1595
DR. ALDONA JUŠKA
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
PRITAIKO AKINIUS
2422 West Marquette Road
Valandos: 9—12 ir 7—9 v. v. pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius, uždaryta.

Tel. Ofiso 247-0400, Rezid. 737-1377
DR. V. KAUPAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Vidaus ligos
736 West 35th Street
(Bridgeport Medical Arts)
Val. vak. 6-8. Šešt. 10-1. Trečiad. susitarus. Dienos metu tel. CA 5-5010.

Ofiso ir buto tel. OLympic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7. Treč. ir šeštad. tik susitarus.

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val.: Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 1—4 p. p., 6:30-8:30 val. vak. Šeštad. 1-4 val., trečiad. uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1—3 val. ir 6—8 val. vak., išskyrus trečiadienius.
Šeštadieniais 12 iki 4 popiet

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KŪDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketv. ir penktad. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6 v. — 8 val. vakare. Trečiad. nuo 11 val. ryto — 1 val. p. Šeštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso tel. RE 7-1168.
Rez. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HEmlock 6-3545
(OFISO ir REZ.)
Valandos pagal susitarimą

DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Tel. — PRospect 8-7773
Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 p. p., antrad. ir penktad. 5-8 v. v.

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė — vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Šeštad. 9 v. r. — 2 p. p.
Trečiadieniais uždaryta

DR. JULIA MONSTAVIČIUS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
VIDAUS LIGOS
10748 S. Michigan, Chicago 28, Ill.
Telef. ofiso: PUllman 5-6766
Namų: Beverly 8-3946
Priėm. val.: kasdien 6-8 v. v., šešt. 1-4 v. p. p., trečiadienį — uždaryta

Tel. ofisų RE 7-8818
DR. ALBINA PRUNSKIS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
Ofisas 2659 W. 59th Street
VALANDOS: 2-4 p.p. ir 6-8 p.p.
šeštadieniais 10-12 valandos
Trečiadieniais uždaryta.

Ofiso telefonas — CL 4-2421
DR. AL. RAČKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4307 So. Kedzie Avenue
(Kampas Kedzie ir Archer)
VAL.: kasdien nuo 2 iki 8 val. vak. Treč. ir sekmad. tik susitarus

DR. ZIGMAS RUDAITIS
Spec. ORTHOPEDINĖS LIGOS
2745 West 69th Sreet
Priešais Šv. Kryžiaus ligoninę.
VAL.: Pirmad., antr., ketv., penkt nuo 9 iki 11 v. ryte ir nuo 6-8 v. v. Šeštad. nuo 2-4. Trečiadieniais ir kitu laiku susitarus telefonu.
Telef. REpublic 7-2290.

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.
Tikrina akis ir pritaiko akinius. keičia stiklus ir rėmus
4455 S. California Ave., YA7-7381
VAL.: 10 ryto iki 8 v. vak., trečiad. uždaryta. Šeštad. 10 v. r. iki 2 p. p.

Rez. tel. PR 9-6730
DR. L. SEIBUTIS
Inkstų, pūslės ir šlapumo takų chirurgija
Ofisai: 7959 So. Western Ave., tel. GR 6-0091; 392 E. 159th St., Harvey, Ill., tel. Edison 3-4383; 30 N. Michigan av., Suite 808, tel. CE 6-7764.
Valandos pagal susitarimą

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA
PRITAIKO AKINIUS
6449 S. Pulaski Rd., Tel. LU 2-5775 arba 15542 S. Cicero, Oak Forest, Ill.
Telef. FU 5-2020.
Valandos pagal susitarimą. Jeigu neatsiliepia skambinti TE 9-1071.

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas 4255 W. 63rd Sreet
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. tel. GRovehill 6-0617
Valandos: 1-3 p. m. ir 6-8 p. m.
Penkt. tik 1—3 p. p.
Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį.

DR. SELMA E. SODEIKA
OPTOMETRISTĖ
5842 S. Kedzie Ave. PR 6-2635
Tikrina akis ir pritaiko akinius
Visual Training — Contact Lenses.
Pirmad., ketv. 10:30 v. r. — 7 p. p., antrad., penkt. 10:30 v. r.—6 p. p.; šešt. 10:30 v. r. — 5 v. p.
Treč uždaryta.

Ofiso telef. CLiffside 4-2896
Rezid. telef. WAlbrook 5-3099
DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4644 So. Ashland Aqenue
Bendra praktika ir specialiai chirurgija
Valandos kiekvieną dieną 2 — 4 ir 6—8 val. vak. Trečiadieniais ir sekmadieniais uždaryta, priimama pagal susitarimą. Šeštadieniais nuo 2 v. iki 5 v. v.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 8-1223 ar PR 6-5577
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 ir nuo 6 iki 8 v. v. Šešt. 2—4 v. popiet ir kitu laiku — pagal susitarimą.

DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Valandos pagal susitarimą.
Priimėnja ligonis tik susitarus — nuo 1 iki 3 v. v. pirm., antr., ketv. ir penkt. Susitarimui skambinti darbo valandomis ir šešt. nuo 1 v. tel. HE 4-2123, neatsiliepus GI 8-6195 arba GI 8-6198. Treč. šešt. ir sekm. uždaryta.

Telefonas — GRovehill 6-2828
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2524 West 69th Street
Specialybė: AKUŠERIJA ir MOTERŲ LIGOS
VALANDOS: 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. v.
Šeštadieniais 1 iki 4 val.
Trečiadieniais uždaryta.

Tel. PRospect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VAŠKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6248 South Kedzie Avenue
Ofiso val. kasdien: 2-4; 6-8. Šeštad. nuo 2 iki 4. Treč. ir sekm. ti skubiais atvejais ir susitarus.

Tel. ofiso PR 6-6446, res. HE 4-3159
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2420 West Marquette Road
Val. nuo 2 iki 4 v. v. ir 7 iki 8 v. v.
Treč. ir šeštad. pagal sutartį.

DR. P. Z. ZALATORIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1821 South Halsted Street
Tel. ofiso CA 6-0257, rez. PR 6-6650
Rez. 6600 So. Artesian Avenue
Val. 11 v. ryto iki 3 v. p.p., 6-7 v. v.

DR. STASYS ŽMUIDZINAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Staigiai susirgus arba susižeidus (Emergency), šaukite telefonu — 434-6967 nuo 2 valandos po pietų ligi 5 valandos ryto kasdien.

"GULBĖS GIESMĖS" KRITIKA

Lietuvių knygos tremtyj matomu būdu apreiškia lietuvių kultūrą. Tačiau ne vienas lietuvių laikraštis per mažai į jas tekreipia dėmesio. Juose knygų aptarimai kartais būna tokie paviršutiniški, kad, recenziją perskaitęs, negali orientuotis, kas tai per knyga. Tokie atsitiktiniai aptarimai nesukelia nė diskusijų. O jos reikalingos tiek knygos vertei išaiškinti, tiek skaitytojų kultūrai kelti, tiek jaunimui sudominti sava kultūra.

Todėl džiugu, kad "Gulbės giesmė" nebuvo praleista tylomis, nors nemalonios korektūros klaidos joj skaitytojams kliudė (važinėdamas po Ameriką negalėjau prižiūrėti korektūros). Be laiškų mane pasiekė keturi kritikų straipsniai. Į juos ir norėčiau iš dalies atsiliepti, nes kiekvienas autorius taip pat yra pirmasis savo darbo kritikas. O šitoks atsiliepimas gali pasitarnauti literatūrinėms problemoms geriau suprasti. Kaip tat atrodo "Gulbės giesmė" kritikų vertinimuose?

Kritikų nuomonės

Skirtingas ir diametraliai priešingas nuomones pareiškė V. Mariūnas "Dirvoj" (Nr. 16) ir El. Tumienė "Lietuvių Dienose" (Nr. 2). Savo straipsny "Karaliai ir didikai ieško scenos" V. Mariūnas skubinosi įspėti: "Skubu tikinti, kad "Gulbės giesmės" sceniniai daviniai yra nemaloniai skurdūs". Atrodo, kad po šitokio sprendimo nebebuvo prasmės ką berašyti, bet kritikas po to prirašė dar apie du trečdaliu straipsnio, stengdamasis parodyti dramą ne iš to, kas joj yra, bet daugiausia iš savo paties susigalvotų norų (wishful thinking). O tai į kritiką pretenduojančiam neleistina, nes kritiko pirmasis uždavinys — išaiškinti autoriaus uždavinį ir paskui pažiūrėti, kaip jį realizavo. Ieškodamas savo norų pateisinimo "Gulbės giesmėj", suprantama, V. Mariūnas negalėjo jų rasti ir tik susipainiojo savo teigimuose. Pvz., apie "Gulbės giesmės" pradžią (ekspoziciją) jis rašė: "Siužeto pirminiai gabalai, kai kurie pagrindiniai charakteriai — Barbora, Žygimantas, jos motina, brolis ir pusbrolis Radvilai — gana pateisinamai įvesti, suvesti ir pristatyti". Bet į straipsnio pabaigą šį savo teigimą V. Mariūnas paneigė šitaip: "Benkartiška dramos pradžia atėmė estetinio teisėtumo būdeną ir iš dviejų labiausiai dramatiškų veiksmų" (III ir IV v.). Straipsnio vidury V. Mariūnas dar teigė: "Gulbės giesmė" iš viso negimsta". Gaila šitaip susipainiojusio kritiko, bet jo tirštuose ūkuose sunku padėti, nes jis skubėjo skaitytoją tikinti apie "benkartišką dramos pradžią", apie jos "nelegalų gimimą" ne pagal V. Mariūno norus.

Tuo tarpu savo straipsny "Gediminaičių mirties agonija" El. Tumienė rašė: "Per Lietuvių Rašytojų Draugijos premijos įteikimo iškilmes Los Angeles mieste V. Mitkutės ir A. Polikaičio gražiai perteiktame ištraukos dialoge patraukė dėmesį įdomus ir autoriaus savitai sukurtas karaliaus Žygimanto Jaunesniojo asmuo". Šitaip neskubėdama ką nors iš anksto tikinti, kritikė stengėsi suprasti dramą ir priėjo šitokią išvadą: "Gulbės giesmė" ne tiek Barboros Radvilaitės ir ne vien Žygimanto Augusto, bet tai ir jo atstovaujamos Gediminaičių dinastijos, o gal ir visos lietuvių - lenkų valstybės "gulbės giesmė". Malonu paskaityti, kad šitokia išvada kritikė labai arti priėjo prie autoriaus intencijų.

Tai matė ir "Darbininko" kritikas B. straipsny "Tris knygas paskaičius", rašydamas: "Veiksmas ir dialogas ryškiausiai atskleidžia Žygimanto charakterį — mažiau karalių, daugiau poetą, mažiau valdovą, kuriam brangus valstybinis egoizmas, daugiau žmogų, kuriam brangūs širdies polėkiai". Kodėl šito antrojo personažo nemažiau svarbaus dramai už Barborą Radvilaitę nematė V. Mariūnas? Ar jo norams buvo svarbiau knygos viršelis, ar įžanga, kur nedviprasmiškai parašyta: "Šitų dviejų (Barboros ir Žygimanto) istorinių asmenybių dramatišką likimą ir vaizdavau "Gulbės giesmėj"? Tiesa, kritikui leista ir šitokiais įspėjimais netikėti. Bet šituo atveju privalu įrodyti, kad autorius meluoja. Bet ką gi įrodė V. Mariūnas, sugalvojęs "nelegalų gimimą"?

Charakteriai

Jis ėmėsi į Prokrusto lovą tempti Barborą Radvilaitę tardamas: "Leiskim, kad "Gulbės giesmės" rikiuojanti idėja yra Barbora Radvilaitė karalienė". Kad šitokia prielaida yra nesąmonė, gali įsitikinti kiekvienas, nes per keturis pirmuosius dramos veiksmus Barbora nevaizduojama karaliene. Tik penktame ji — karalienė, bet jau prie mirties. Ar faktas, kad Barbora tik viename veiksme iš šešių tepasirodo karaliene, neliudija, kad V. Mariūno prielaida iš piršto išlaužta?

Tiesa, Barbora Radvilaitė nori ir stengiasi tapti karaliene. Tai jos žemiškas idealas. Tai matyti jau dramos I veiksmo pabaigoje. IV veiksme primą Džieržgovskį ji atsiklaupusi maldauja: "Iš savo pašvestųjų rankų man suteik nors lašą tos aukščiausios laimės". Tas jos idealas visai kitoks nei Bonnos. "Ir karalienės pareigas aš suprantu kitaip nei Bonna", sako ji. Barborai brangus karališka grožis ir Žygimanto meilė. Ji nori būti "karaliaus įkvėpėja, motinos jautri širdis visiems". Tik klausimas, ar šitokių siekimų moteris gali būti karalienė duotose aplinkybėse. Į tai "Gulbės giesmėj" atsakyta neigiamai, nes Barboros idealūs siekimai neatitinka karališkos valdžios realybėj Lenkijoj. Ir gamta jai yra pasišykštėjusi tokių dovanų, kurios jai leistų sosto įpėdinius gimdyti be didelių pastangų. Dėl to kaltas ir jos vyras Žygimantas. Tai pastebėjo El. Tumienė rašydama: "Tai yra jo paties silpnybė moterų atžvilgiu, kurios rezultatas yra karaliaus neišgydomoji liga, sunaikinanti jau pačioj užuomazgoj kiekvieną jo didžiosios meilės vaisių".

Šitą Žygimanto, ypač Barboros silpnybę per savo šnipus (Zeridą) greit suseka Bonna ir išnaudoja savo siekiams. Ji išardo neapykantos trikampį (anytos, marčios ir vyro - sunaus), bet nepajėgia sugriauti meilės tarp Barboros ir Žygimanto. Šis ryšys juodu pakelia aukščiau realistinės neapykantos iki ištikimybės. Bet neapykantos trikampis "Gulbės giesmėj" yra suaugęs su Lietuvos - Lenkijos politine struktūra.

J. Mateika

Zigmanto Augusto ir Barboros Radvilaitės romantiškosios meilės scena

Bonnos intrigų griaunamas, jis griauna ir pačią valstybę, Bonnos idealą. Štai kodėl man atrodo, kad Žygimantas, Barbora ir Bonna yra dramatiški (gal ne tragiški) personažai. Tai aiškiai matyti Žygimanto ir Barboros likime. Todėl džiugu, kad El. Tumienė šitai aiškiai pastebėjo, rašydama: "Barboros Radvilaitės meilė ir mirtis tai lyg tragedija Žygimanto Augusto tragedijoj... Abi intrigos ne dirbtinai sulydytos, bet poetiškai suaugusios į vieną organišką, menkį vienetą". Tik El. Tumienė gal kiek permažai reikšmės skyrė Bonnai, kuri kartais netiesiog veikia per savo šnipus ir kurstomus didikus, šitaip sudarydama kiekvienai dramai būtiną antrąjį frontą.

Kad ir iš pavyršiaus eidamas į "Gulbės giesmės" dramą (iš veiksmų vardų, iš režisūrinių remarkų), bet S. Meringis, atrodo, teisingai suprato Barboros, Žygimanto ir Bonnos reikšmę rašydamas, kad tie "vaidmenys ryškūs, mūsų dramaturgijoj išimtini". Jei jie tokie arba maždaug tokie, tai kritiko uždavinys sutelkti dėmesį į tų charakterių aštriuosius susikirtimus, nes per juos atsiskleidžia paprastai dramos (dažnai ir romano) prasmė ir esmė. Jei S. Meringis būtų tuo susidomėjęs, gal jam būtų atpuolęs noras ieškoti melodramatinių efektų. Ne jais "Gulbės giesmė" pagrįsta, bet charakteriais. Teoretiškai tai žinojo ir V. Mariūnas, bet praktiškai, kamuodamasis su savais įvaizdžiais, liečiančiais Barboros Radvilaitės personažą, jis nei charakterių konflikto nesugavo ir dramoj nieko teigiamo nesugebėjo rasti.

Dramos konstrukcija

Be kito ko, V. Mariūnui kliudė ir tai, kad jis į "Gulbės giesmę" ėjo iš dramos teorijos. Kad ją žino, tam įrodyti jis citavo genelio G. Freitago posakį apie dramatinį veiksmą ir didelės reikšmės skyrė dramos momentams bei intrigai, iš kurios negalima nieko išmesti. Tai naudinga prisiminti. Bet kritikas taip pat turėjo neužmiršti, kad dramatinių kūrinių yra dvejopos: intrigos ir charakterių.

Bijodamas minėti Šekspyrą, kad kas nepamanytų, jog noriu "Gulbės giesmę" lyginti prie Šekspyro dramų, norėčiau priminti menkesnį Moljerą. Kaip komedijų autoriui, jam draminė intriga tikrai svarbus elementas. Bet pagal V. Mariūno mastą Moljero "Mizantropą" reiktų visai išbraukti iš teatro kūrinių. "Mizantropas" neturi jokios intrigos, o vis dėlto nenuėjo nuo Europos teatrų scenos, nes yra vienas geriausių Moljero kūrinių. Jį tokį padaro ryškūs charakteriai, kurie stumia veiksmą. Tiesa, gera intriga taip pat gali duoti neblogų kūrinių, ypač pramoginių. Bet ir ten dramos nebus, jei nebus stiprių charakterių, nes draminis veiksmas yra kova dėl skirtingų charakterių konflikto. Kai susitinka stiprūs nevienodi charakteriai, jų aistros, idėjos ir tikslai, draminis veiksmas gali įsižiebti dėl menko nieko. Pvz., Moljero "Mizantrope" jis įsižiebia dėl eilėraščio. "Gulbės giesmėj" charakterių susikirtimo priežastis svarbesnė — Žygimanto ir Barboros meilė ir jų slapta santuoka.

Ne dėl ko kito, bet dėl šitos meilės santuokos "Gulbės giesmėj" ir vyksta konfliktas — išvidinis ir išviršinis, — konfliktas asmeninis, šeiminis, politinis. Kad ši drama pagrįsta charakterių konfliktu, lengva įsitikinti, tik pagalvojus apie duotų personažų kitokias charakterių galimybes. Sakysim, jei Žygimantas dėl valstybinių interesų arba nuolaidumo Bonnai atsisakytų ištikimybės Barborai, arba jei Barbora dėl persekiojimų bei kančios baimės atsisakytų meilės karaliui, arba jei Bonna dėl sūnaus meilės jam atleistų ir atsisakytų persekioti jį ir marčią, — tik kuris nors vienas šitų pakeitimų visą dramą išardytų šipuliais. Suprantama, kad skirtingų charakterių konfliktu pagrįstoj dramoj išviršinis veiksmas turi užleisti pirmenybę išvidiniam, kaip teisingai pastebėjo El. Tumienė. Tokiu atveju ir tampriai sumegsta intriga neturi didelės reikšmės, ir dramos veiksmai gali būti savarankiškesni — už-

(Nukelta į 4 psl.)

Leonardas Žitkevičius

NERIMAS

Mes pravėrėme į saulę pirkios langą
Ir išgirdom balsą marių neramių.
Rodos, dalgiai žalčio pasakoje žvanga.
Rodos, tykšta kraujo putos mums į langą.

Ir prakeikėme tą balsą ir tą bangą,
Kur banguoja iš pat nerimo gelmių.
Ir palikom pilną saulės pirkios langą
Ir išėjom mirt ant marių neramių.

TREMTIS

Pučia vėjas nuo tėviškės vartų,
Idant širdį privertų
Prie lelijų bei dilgių dulkėtų.
Pučia vėjas, kad kelias dulkėtų.

PERSODINTAS MEDIS

Aš persodintas medis
Krašte, kur auga palmės,
Šaknų giliai į žemę neįleidęs.
Man žemė neatleidžia nuodėmės,
Kad negaliu užmiršt Ievos,
Lyg negirdėtų atgailingo mano melo,
Kad jau esu pamilęs palmę.

BAISINGOJI UPĖ

KANTRIMAS ČIBAS, Los Angeles

(Tęsinys iš praėjusio šeštadienio)

Žvilgterėję į svetimuosius, tuojau viską supratom. Jie kapstėsi prie šaltinio, sėmė vandenį, plovė.

Kai atsigėrėm, pasisakėm, kas esam.

— Daug radote? — paklausėm.

— Mister, žiūrėk, — šyptelėjo vienas.

Išėmė iš kišenės dėžutę, atidarė, ant delno paklojo dešimtuką ir jį apibarstė smulkytėmis aukso dulkėmis.

— Tik tiek...

— Neapsimoka...

Šiur, neapsimoka! Niekam čia ir anksčiau neapsimokėjo. Bet kiekvienas vis svajoja netikėtai kur nors rasti daugiau, gal net visą gyslą.

— Duok, Dieve, — palinkėjom ir atsitraukėm.

— Žinai, — erzino mane draugas, — man labai nieželėjo liežuvį pasakyti, kad tu esi geologas ir gali lengvai rasti didžiausią gyslą.

— Pablūdai? Gal tu jau saulėje perdegei? — piktinausi. — Būtum veptelėjęs, tai būtum jų nebeatsikratęs!

— Gal... O ar tu tiki, kad jie tik tiek turėjo? Neatrodo tokie kvaili, kad viską rodytų. Gal kur po akmeniu turi pakišę apvalainą maišiuką.

— Truputį aukso rasti nenuostabu. Tik ar apsimoka gaišti? Anais metais, kai Nikita tarškino tuščiomis raketomis, o turtingiems jankiams kontraktoriai statė liuksusines slėptuves, tai ir aš su tėvu patys kasėm savo sode duobę. Keturių metrų gilumoj prisikasėm iki žvyro. Ėmiau žiūrinėti, iš ko jis susidaręs. Ir žinai, netikėjau savo akims,

Uolos grėsmingai kabojo viršum galvos

kai pamačiau aukso dulkeles. Kišau po mikroskopu, ploviau, tyriau, net profesoriui buvau nunešęs. Ką tu pasakysi? Auksas! Bet mes neatidarėm kasyklos. Tuščia jo! Užvis svarbiau buvo greičiau užbaigti slėptuvę. Supylėm cementą, paskiau apkasėm.

— Netikiu, brolyti, — purtė galvą draugas.

— Patikėsi, kai grįšim namo. Dar turiu to smėlio du maišiukus. Garaže stovi. Jei norėsim kada parduoti namus, tą smėlį parodysim pirkėjui. Matysi, kaip greit susigundys mokėti tiek, kiek reikės.

Bejuokaudami priėjom dailias uolas. Aš užsimaniau ant vienos užsikarti. Vos palypėjęs, nuslydau ir pataikiau (kad tu prasmegtum!) ant nuodingo kaktuso. Pilnas delnas prilindo spyglių, kai kurie net užlūžo. Ranka tuoj ėmė tinti, išputo.

— Gerai tau! O ko ten lipai?

Norėjau tau aukso gyslą rasti, — atkirtau.

Grįžę prie upės, vaikštinėjom pakrantės smėliu. Jis čia buvo suneštas toks švariai baltas, jog net akys raibo. O švelnumas! Skendome iki kelių. Niekur nematyti pėdsakų. Atrodė, mes lyg pirmieji čia braidžiojom. Nuėjom iki nendryno, kvėpinom geltonai žydinčius mesquite krūmokšnius, landžiojom tarp alksnių ir klevų, aplankėm lipnius topolius, pasėdėjom po pavėsingais ąžuolais. Vėliau apžiūrėjom dinozaurų laikais supustytas, suakmenėjusias kopas. Kai upė pro jas prasigriaužė, jos liko lyg peiliu perpiautos: taip aiškiai matyti jų susiklostymas, gali net pasakyti, iš kur anuomet vėjas pūtė. Pasisekė net dinozaurų pėdsakus rasti. Nelabai ryškūs, išdilę, bet visgi pėdsakai. Atlupom po gabalą to smėlakmenio.

Vaivorykštės tiltas

Toliau tiek keliavom, kiek rami upė mus nešė, nes aš visiškai negalėjau irtis. Niurnėjau be perstojo, kaip bičių sugeltas meškinas. Praėjusią nuotaiką dar labiau sugadino girdimas ūžimas priekyje. Upė šiaušėsi, bangos mėtė baltas kepurytes. Kaip prasimušime, jei irklo negaliu nė į ranką paimti?

Kai taip nuogąstaudami artinomės, upė ėmė rimti, bangos suslūgo, tik raibuliavo dumblina srovė. Neradom nieko, — nei krioklio, nei povandeninių akmenų. Matyt, ten buvo smėlinės bangos. Gerai, kad jos laiku išsidūko.

Vienoj vietoj plaukėm pro kregždžių ko-

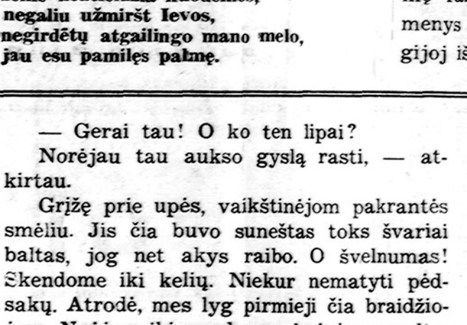

Vaivorykštės tiltas — tikras milžinas

lonijų. Molinėm jų gūžtom buvo aplipdytos visos kanjonų sienos, o jos pačios tūkstančiais šaudė pagal pat vandenį. Aiškiai matėm, kaip lėkdamos išsižioja ir atsigeria. Šimtai jų kliykė vyt-vyt metaliniu balsu tiesiog mums į ausis. Ką jos gaudė? Sunku pasakyti, nes "civilizuotų" musių, kurios lenda prie žmonių, prie upės mes niekur nesutikom. Taip pat ir uodai mūsų nevargino. Matyt, yra kitokių vabalėlių paukšteliams maitintis.

Jau buvo gerokai popiet, kai ties Aztekų kanjonu radom ant kranto išvilktas baržas ir nė vieno žmogaus. Spėlioti nereikėjo. Jie visi buvo nuėję aplankyti nuostabiausio pasaulyje gamtos paminklo — Vaivorykštės tilto (Rainbow Bridge).

Ištraukėm baidarę ir mes. Paknopstomis, šokinėdami per akmenis, uždusę, nesidairydami bėgom, vijomės nuėjusius. Bet kiek tik radom švarutėlių šaltinių, su malonumu gėrėm dievišką gėrimą. Kokia palaima prigulti prie šaltos srovelės!

Po septynių sunkaus skubėjimo kilometrų prieš mūsų akis atsivėrė sapnuotasis reginys. Tauriu mostu išlenktas skersai upelį tyrojo raudonuolis tiltas. Iš stačiosios pusės, tampydami virves, kaldami kablius, į jį ryžtingai kopėsi mūsiškiai alpinistai. Jie vykdė savo pažadą — pirmiesiems užlipti, kur nei vienam iki šiol dar nepasisekė.

— Kam to reikia? — mąstėme, iš apačios sekdami kiekvieną jų žingsnį. Atrodė vargingas, baisiai ilgas darbas. Ir vis dėlto jie ištvėrė! Užlipo.

Vaivorykštės tiltą iš knygų pažįsta visas pasaulis. Bet savo akimis jį regėti, — visai kas kita. Širdis šokinėja ir nežino, ką sakyti.

Tarp kalnų jis atrodo ne toks jau didelis. Bet jei kalnus nustumtum tolyn, jis rymotų, kaip milžinas. Apačioje, po arka, galėtum pastatyti kelis dangoraižius. O ant jo viršaus išsitektų visa virtinė motelių.

Tilto medžiaga — uola susidarė gana seniai, dinozaurų amžiuje, arba, apčiuopiamiau kalbant, prieš 168 mil. metų. Bet šis gamtos stebuklas atrastas tik vakar — 1909 metais. Patys indėnai per kalnus atvedė čion pirmuosius keliautojus. Gali būti, kad aukso ieškotojai gerokai prieš tai jį buvo aptikę. Bet anie buvo pamišę kalbėti tik apie auksą, tai nenuostabu, kad apie tiltą jie niekam nepapasakojo.

Netrukus šiam paminklui ims grėsti užtvenktas ir kylantis vanduo. Nuo apsėmimo Vaivorykštės tiltą norima apsaugoti milžiniškais pylimais, kurie, sako, kaštuosią 20 mil. dolerių. Escalantę taip pat reikėtų apsaugoti, nes ir prie jos yra panašių tiltų, daug indėnų sodybų ir suakmenėjusių girių.

Su laiku šią vietą pasiekti bus patogu: ilguoju patvenktu ežeru plaukios motorlaiviai, kanjonų pakraščiuose išsistatys šaunios vasarvietės, sužaliuos miškeliai, suminkštės klimatas, civilizacija duos staigų šuolį į laukinės gamtos užkampį.

(Bus daugiau kitą šeštadienį)

Į Vaivorykštės tiltą atkakliai lipo mūsų alpinistai

Naujumų ieškotojai ir partija

(Atkelta iš 1 psl.)

savo poezijoje, kad jis savo knygose pasireiškęs su "abstraktizmu" ir tai rado atgarsį ne tik jaunųjų poetų, prozaikų, bet ir jaunųjų kompozitorių bei dailininkų kūryboje. Mieželaitis, dabar kaltinama, perdaug puoselėjąs formą, nukrypstąs į tuštoką puošnumą. Tad, jo pėdomis sekdami, kiti kūrėjai... filosofuoja, o tai partijai aiškiai nepatinka. Neigiamų įtakų kitiems kūrėjams priskiriamas Lenino, ne Stalino, premijos laimėtojui bus to Vilniuje įvykusio partijos susitikimo su menininkais bene pats būdingiausias bruožas.

Ir kaipgi į kaltinimus reagavo pats Mieželaitis, lig šiol taip keltas visasąjunginės Lenino premijos laureatas, kurio kūrybos vertimai buvo forsuojami visuose komunizmo paglemžtuose kraštuose, kuris kaip Rašytojų Sąjungos pirmininkas visada buvo aiškiai regimas reprezentaciniuose prezidiumuose pačiose rinktinės klasės viršūnėse? Gi jis čia visų akivaizdoje (Lelino premijos laureatas!) prisipažino beveik nemokša ir užguitu samdiniu, tardamas: "Ateityje aš stengsiuos duoti geresnių knygų, aš noriu tauriai tarnauti komunizmui".

Po kuo ir Stalinas pasirašytų

Bendrai, "Literatūroj ir Mene" pateiktoji sekretoriaus A. Barkausko kalba yra klasiškas nesąmonių ir prieštaravimų kratinys. Sakysim, vienur bandoma klausantiems įkalbėti nebūtą dalyką — naujas kūrybines galimybes po Stalino mirties, postringaujant šitaip:

„Likviduodama Stalino asmenybės kulto padarinius ir liekanas, partija atvėrė meninei inteligentijai kuo palankiausias sąlygas kūrybinei veiklai. Atsivėrė naujos neribotos galimybės rezultatyviai dirbti, kurti, ieškoti, pasireikšti naujiems originaliems talentams..."

Bet tuojau pat atverčiamas ir antrasis lazdos galas:

"Kai kurie meno kūrėjai, arba bent save tokiais laikantieji, prisidengdami kova su asmenybės kulto liekanomis, kartais siekia revizuoti socialistinio realizmo metodą. Jie teigia, jog jis, esą, varžąs kūrėjo laisvę, vedąs į meno niveliaciją, šabloniškumą ir gyvenimo lakavimą. Iš tikrųjų tuo bandoma atidaryti kelius formalizmui, modernizmui ir abstrakcionizmui, ir galų gale meno priemonėmis diegti svetimą ideologiją".

"Draugai! Komunistų partija kelia didžiulius uždavinius literatūros ir meno kūrėjams. Kiekvienas rašytojas ir menininkas visa savo kūryba, visa savo kasdienine veikla turi tarnauti liaudžiai, aktyviai dalyvauti sprendžiant komunistinės statybos uždavinius. Kiekvienas rašytojas, dailininkas, kompozitorius ir kitų meno sričių atstovas visada privalo tvirtai stovėti partiškumo pozicijose, visa savo kūryba ir visa savo kasdienine veikla aktyviai kovoti prieš buržuazinę ideologiją, prieš bet kokias jos įtakas. Mūsų idėjiniai ginklai visada turi būti švarūs, gerai išvalyti, visada taikliai šaudyti į reikalingiausius taikinius.

Šiuo metu pasaulyje vyksta aštri kova tarp komunistinės ir buržuazinės ideologijos, kiekvienas kultūros veikėjas turi padaryti viską, kad padėtų mūsų ideologijos pergalei, — ši mintis buvo daug kartų pabrėžta susitikime. Aukšto idėjiškumo, budrumo, kovingumo, — štai ko pirmoje eilėje reikalauja partija, jos Centro Komitetas iš kiekvieno kultūros veikėjo".

Na, ir kas čia naujo? Visos senosios frazės, girdėtos ir tūks tančiais sykių kartotos Stalino metuose. Ir dabar Stalinas nė nemirktelėjęs po šia Barkausko kalba pasirašytų. Žinoma, tiktai keiksmažodžiu vieton savęs įdėtų Chruščiovą.

Mūsų joneliai ir "trečiafrontininkai"

Ir ką gi dabar turi galvoti, kaip jaustis ir ką veikti tie keli mūsų joneliai, kultūrinio bendradarbiavimo apaštalai, kai centro komiteto aiškiai pasakyta, kaip turi būt "kultūrininkaujama" ir kaip "kūribininkaujama". Kitokio pasirinkimo nėra. Komunisto akimis tebėra tik vienas kelias ir tik du frontai. Tad šia proga tenka labai užjausti ir naujuosius mūsų "trešiafrontininkus", kad ne tik Maskvoje Chruščiovas, bet net ir Vilniuje Barkauskas ėmė ir visai jų nepastebėjo. Ogi šitokia "jėga"!

Nors ir abudu tokie..

Dar vienas būdingas dalykas, kuris šiai ir Lietuvoje užkaistai košei duoda, gal būt, net tam tikrą bolševikinio "kolegiškumo" atspalvį. Kovo 27 d. Maskvoje sušauktame šios kėdos reikalu sovietinių rašytojų sąjungos plenume, kaip tokiais atvejais įprasta, būtų turėjęs savos privilegijos niekam neužleisti lietuvių rašytojų pirmininko postą lig šiol laikąs Mieželaitis. Tuo tarpu tenai vėl priekin iššoko A. Venclova. Jis Maskvoje turėjo progos net kalbą išdrožti. Žinoma, pasisakė už vad. socialistinio realizmo meną. Ta proga Venclova (jo kalba paskelbta "Tiesoje", 74 nr.) kalbėjo prieš naujus ieškojimus lietuvių poetų kūryboje. Jam nepatiko: toje poezijoje traukiamasi nuo visuomeninių temų, sukama į asmeniškumus, dažnai "kamerines, o kartais ir į dekadentiškai estetines temeles".

Venclovos žodžiai aiškiai buvo taikomi Mieželaičiui, reiškia tam, kuris Venclovą iš Rašytojų Sąjungos pirmininko posto prieš kelerius metus išvertė. Pasirodo, jog Venclova šito dar nebuvo pamiršęs. Patiės Mieželaičio šiandieninė pozicija Lietuvoje yra gana panaši į Eugenijaus Jevtušenko Rusijoje, kuris ten po visų kaltinimų "susirgo" ir "dėl ligos" negali tesėti savo pažado aplankyti visą eilę Amerikos universitetų bei kitų kultūrinių įstaigų šiame krašte. Tai toks, mat, yra kultūrinis "bendradarbiavims", tokie postalininiai "pasikeitimai į gerą", toksai naujumo ieškotojų liūdnas finalas. (K. El-Bra)

J. Mateika — Zigmantas Augustas, didysis Lietuvos kunigaištis ir Lenkijos karalius (detalė)

Žemė nuo Veneros

"Sky and Telescope" žurnalas, sausio mėn. numeris, duoda įdomių davinių, kaip atrodytų žemė nuo Veneros paviršiaus tuo metu, kai Venera priartėja arčiausiai prie žemės, t. y. apie 26 milijonus mylių.

Jeigu Veneros atmosfera būtų skaidri, perregima, be tirštų debesų, tai jos gyventojai, jei tokių ten galėtų būti, ir jeigu jie turėtų tokius pat teleskopus, kaip ir mes čia, žemėje, kas vakaras džiaugtųsi žemės ir jos palydovo grožiu. Neskaitant saulės, žemė būtų pats šviesiausias kūnas Veneros padangėje. Ji šviestų daugiau, kaip 6 kartus šviesiau, negu Venera šviečia žemei. Per teleskopus žiūrint, Žemė atrodytų mažas skrituliukas vienos minutės diametro. O Mėnulis būtų dar mažesnis skrituliukas — tik 17 sekundžių diametro. Jis Veneros gyventojams šviestų taip šviesiai, kaip Jupiteris Žemei. Galima būtų įžiūrėti Mėnulio "jūras" ir tik keletą didžiųjų kraterių, kurie atrodytų kaip mažyčiai taškeliai. Žemė atrodytų apsupta debesų juostomis.

Mėnulis, besisukdamas aplink Žemę, tai toltų nuo Žemės, tai vėl artėtų prie jos, pereidamas tai į vieną, tai į kitą žemės rutulio pusę. Šis žemės - mėnulio žaidimas būtų įdomus spektaklis Veneros gyventojams. Deja, ten gyventojų nėra ir negali būti. Tad šio spektaklio niekas ir nemato. (A. R.)

NAUJI LEIDINIAI

● **"Lituanus". Lithuanian Quaterly. Volume VIII. Number 4.** Gražus mūsų jaunų intelektualų ištvermės įrodymas. Sąsiuvinyje angliškai kalbantį pasaulį su senąja mūsų protėvių religija supažindina Marija Gimbutienė, apie Kongreso Biblioteko je turimą literatūrą, liečiančią Baltijos valstybes paskutiniame dešimtmetyje, rašo dr. Jonas Balys. Tur būt, pirmą kartą anglų kalba duodama Lazdynų Pelėdos kūrybos ištrauka. Franz Schulze aptaria tapytojo Kęstučio Zapkaus kūrybą, kurios pavyzdžiais iliustruotas ir visas pastarasis Lituanus numeris. Įdomios knygų recenzijos ir smulkioji kronika.

● **"Į Laisvę". 1963 m. kovo mėn. Nr. 31.** Remdamasis paskelbtais daviniais ir vokiečių belaisvių liudijimais, Jonas Grinius rašo apie lietuvių rezistenciją vokiečių akimis. Kaip Lietuvoje mokslas paverčiamas melu, akivaizdžiai supažindina Kazys Gimbutas. Apie pokarines deportacijas Lietuvoje ryškius faktus paduoda Kazys Jurgaitis. Ramiai ir objektyviai peržvelgiamas pernykščių metų Kultūros Kongresas. Apstu smulkesnės, bet gana reikšmingos apžvalginės medžiagos bei kultūrinių ir visuomeninių įvykių vertinimų.

● **"Mūsų Vytis". Sausis - vasaris. Nr. 1.** Dviměnesinis skautiškos minties laikraštis. Apie skautiško gyvenimo ir organizacijos struktūrą rašo J. Kubilius. D. Bulgarauskaitė nagrinėja Kazio Binkio poeziją. Apstu ir daugiau įvairumų, kurie gali būti įdomūs ne vien tik skautams. Maža smulkmena: tituliniame puslapyje, žymint sąsiuvinio numeraciją, rašoma įprastiniai "Nr. 1". Gi viršelyje — jau angliškai "No. 1". Reikėtų nuoseklumo — rašyti, kaip lietuvių kalboje yra įprasta — Nr. 1.

"GULBĖS GIESMĖS" KRITIKA

(Atkelta iš 3 psl.)

tenka tik susitikti skirtingų charakterių protagonistams, kad užsimezgęs konfliktas vystytųsi iki galo.

Kai dramos veiksmas kyla iš tikro konflikto, savaime susidaro ir trys svarbieji dramos momentai — užuomazga, krizė, atomazga su atitinkamais bangavimais, apie kuriuos kalbama dramos teorijose. Todėl dramiuiai kūriniai dažnai turi penkis arba tris veiksmus. Nors tai atitinka konflikto arba kovos fazes, bet tai nėra būtina. Todėl šiais laikais būna keturių veiksmų dramų. V. Mariūnas nepatenkintas, kad "Gulbės giesmė" nepasibaigia su penktuoju veiksmu. Žinoma, kam dramos gramatika svarbiau, tam valia piktintis. Bet kas mato, kad Žygimanto konfliktas nesibaigia su Barboros Radvilaitės mirtimi, tam reikalingas VI veiksmas Jame Žygimanto, Bonnos, Gediminaičių dinastijos likimai galutinai paaiškėja bei išryškėja ištikimybės problema, kuri aidi visoj dramoj. Be VI veiksmo nebūtų Žygimanto gulbės giesmės, kuria baigiasi dinastija.

Kam "Gulbės giesmė" neatrodo nelegaliai gimusi prieš jo norą, tas ir dramos teorijoj išmoktas žinias gali suderinti su drama. Sakysim, kas jam uždraustų pagrindiniams dramiuiams momentams (užuomazgai, krizei, atomazgai) skirti "Gulbės giesmėj" po du aktu? Ar tada nesusidarytų ta dramos piramidė, apie kurią kalba teorijos? Tačiau tai nėra esminga: kiekviena teorija palieka vietos individualiems kūrybiniams atvejams bei poreikiams. Labiau negu teorines schemas esu širdin paėmęs dviejų kritikų priekaištus dėl Barboros šešėlio VI veiksme. Kritikai teigia, kad tuo šešėliu autorius norėjęs žiūrovus graudinti. Turėčiau pasakyti, kad šitokių intencijų nebuvo. Tą iki mūsų dienų atėjusį legendos momentą dramon įvedžiau dviem sumetimais, būtent, labiau išryškinti Žygimanto psichinei būsenai po Barboros mirties bei pabrėžti Žygimanto ir Barboros likimų sutapimą, kad būtų išlaikyta simetrija su I veiksmu. Kritikų paįtaigotas dabar matau, kad to legendos momento galėtų nebūti, nes Žygimanto psichinė situacija pakankamai aiški ir be to. Ir režisieriui nesunku tą šešėlio momentą kopiuruoti. Nusileidusi uždanga prieš šešėlio pasirodymą galėtų vėl pakilti, kai šešėlio nebėra.

Kitų, keliamų klausimų čia nebeliesiu, nes kai kuriuos esu paaiškinęs pasikalbėjime su ELIo atstovu. Pabaigai norėčiau pridurti, kad čia savo minčių niekam nesistengiu primesti, tet manau turįs teisę savas mintis paaiškinti ir net ginti, kai jos netinkamai interpretuojamos. Ta bendra žmogiška teise ča ir pasinaudoju.

Dr. J. Grinius

Muenchenas, 1963. III. 26

Jeigu gyvenimas be meilės vyrui yra tuščia vienatvė, tai moteriai yra sausos dykumos.

— —**Ch. E. Bentzel**

TAISOME AUTOMOBILIUS
IR PARDUODAME GAZOLINĄ
K & D TEXACO
Lietuviai
KARL SARPALIUS ir DON WIZA
7001 S. Western Ave. PR 8-9009

MOVING
R. ŠERĖNAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli. Miesto leidimai ir pilna apdrauda.
2047 W. 67 Pl. WA 5-8063

4½% 5%
current dividend — on investment bonus
4½% DIVIDENDŲ MOKAM PAGAL VISAS TAUPYMO SĄSKAITAS
Už 4 metų investmento bonus mokame 4½% dividendų kas pusmetį ir dar išmokėsime po ½% už kiekvienus metus, 4 metams pražius
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 ARCHER AVENUE, CHICAGO 32, ILLINOIS
Valandos: Pirmad., antrad., Penktad. ir šeštad. 9 v. r. — 4:30 p. p.
Trečiad. uždaryta: ketvirtad. 9 v. r. — 8 p. p.

ARKOW DODGE
automobilių atstovybė skelbia
Pavasarinį Išpardavimą
NAUJŲ IR VARTOTŲ AUTOMOBILIŲ!
Jums parodys bei patars patyręs automobilių pardavėjas
BRONIUS MICKEVIČIUS
NAUJAS 1963 metų normalaus diddumo 4 dr. DODGE automobilis pilnai įrengtas, su automatine transmicija bei radio, mėnesiui mokėjimai tiktai
$61.60
Imokėti reikalinga tik $145.00 arba jūsų vartotas automobilis.
Vartoti automobiliai, kurios mes gauname keičiant į naujus yra atrenkami ir mažiausiai naudoti paliekami parduoti vietoje, o likusieji urmu parduodami vartotų automobilių pardavėjams.
Todėl mūsų parduodami vartoti automobiliai yra patikimi bei mažai išdėvėti.
Arkow Dodge
adresai: 8640 South Chicago Ave.
8721 South Chicago Ave., Chicago 17, Illinois
Telefonai: REgent 1-4445 ir 721-5581

KVIEČIAME APLANKYTI MŪSŲ NAUJAS PATALPAS

CRANE SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING
4½%
Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.
PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOŠIMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 1 d.
VALANDOS: PIRM. ir KETV. ..... 9 v. r. iki 3 p. p.
ANTRAD. ir PENKT. ..... 9 v. r. iki 5 v. p.
ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!
LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
TURI DVI KRAUTUVES CHICAGOJE:
BRIDGEPORTE, 3207 S. Halsted St., Victory 2-4226
Vedėjas E. RUDAITIS
FURNITURE CENTER, INC.
MARQUETTE PK., 6211 S. Western, PRosp. 8-5875
Vedėjas J. LIEPONIS
Pirmad. ir ketvirt. nuo 9 iki 9:30; kitom dienom nuo 9 iki 6 v. v. Penktadieniais vakare iki 9:30 val. vakaro ir sekmadieniais nuo 12 iki 5 val. atidaryta tik 6211 S. Western Ave. krautuvė.

VALANDOS
Pirmad. nuo 12 iki 8 po piet
Antrad. nuo 9 iki 4 v. po piet
Trečiad. uždaryta visą dieną.
Ketvirt. nuo 9 iki 8 po piet
Penktad. nuo 9 iki 8 po piet
Šešta. nuo 9 iki 12:30 po piet
4½% on investment accounts

Chicagos Savings bendrovės naujai padidinta įstaiga su dviem kiemais automobiliams užima 290 pėdų plotį. Tai viena įdomiausioji ir mūsų klijentų patogumui puikiausiai įrengta įstaiga Chicagoje. Aukšti dividendai, apdraustas saugumas, skubus ir malonus patarnavimas.
Taupykite ir skolinkite pinigus Amerikos Lietuvių Sostinėje Marquette Parko apylinkės centre
CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
6245 South Western Ave. Chicago 36, Illinois GRovehill 6-7575
Member of Lithuanian Chamber of Commerce of Illinois

PRAKALBA, KURIOS NEPAMIRŠIU

Literatūrinių atsiminimų akimirka V. Mykolaičio - Putino jubiliejaus proga.

Skaitau aną dieną pranešimą iš anapus, kaip buvo paminėta V. Mykolaičio - Putino 70-ties metų sukaktis. Net krūpteliu! Nejaugi prabėgo jau 20 metų?! Pažvelgiu į veidrodį. Kažkokia kvaila pagunda — o kad taip pamatytumei veidrodžio stikle pats save prieš 20 metų...

Tiek metų jau prabėgo, kaip mes studentai, pilni entuziazmo ir nuotaikos, minėjome karo audrų blaškomame Vilniuje V. Mykolaičio - Putino 50-ties metų sukaktį.

Jį gerbėme tikru nuoširdumu, didžiavomės savo profesoriumi. Iš anksto susirinkdavome į jo paskaitas. Nebaidė mūsų nekūrentos universiteto auditorijos. Apsiaustuose susigūžę sėdėdavome, įskaitant ir patį apsiaustuotą profesorių. Silpnai apšviestoje auditorijoje klausydavome jo kiek duslaus, ramaus paskaitų dėstymo. Profesorius neieškojo teatrališkų priemonių savo mintims pareikšti. Mėgstančiam teatrališkumą ir gražbylystę jis atrodydavo net kiek nuobodokas. Bet jei kas ir nesutikdavo su profesoriaus mintimis, vis dėlto jausdavo jam didelės pagarbos. Kiek savo kūryboje, tiek ir savo paskaitose profesorius visada išlikdavo pats sau tiesus. Tuo metu buvo labai madoje pulti Liudą Girą. Pasakyti Giros adresu palankesnį žodį buvo lyg ir nusikaltimas. Atsimenu profesoriaus tuo reikalu visą paskaitą: mokėkime skirti Liudą Girą — asmenį ir Liudą Girą — poetą. Kaip poetas jis išliks mūsų literatūros istorijoje — tvirtino profesorius. Vėliau patyriau, kaip amerikiečiai po karo pasielgė su Ezra Pound. Tik tada man toptelėjo, jog mes lietuviai esame daug nuosaikesni. Ir anoji profesoriaus paskaita šiandien man atrodo daug prasmingesnė.

Bet šitų eilučių autorius neturi uždavinio leistis į išsamesnę profesoriaus gyvenimo, kūrybos ir mokslo apžvalgą. Man tik norisi prisiminti keletą akimirkų, kaip buvo paminėta mūsų profesoriaus 50-ties metų sukaktis. Nežinau, kur ir kurios buvo priežastys, bet iniciatyvos paminėti V. Mykolaičio - Putino sukaktį tuo metu neparodė nei universitetas, nei teatras, nei rašytojų draugija, nei šiaip kokia visuomeniška, nuopelnais apsidangsčiusi organizacija. Matyt, vyresnieji tuo metu perdaug buvo užsiėmę riebalų ir miltų rūpesčiais. Berods Štralyje prie Švento Jono būrelis entuziastų studentų literatų nutarė pajudinti žemę. Degintų miežių kavą begeriant, be jokių komitetų, pirmininkų ar sekretorių, buvo pasiskirstyta, ką kas turi daryti. Nutarta suruošti literatūros vakarą su koncertu Teatre, o vėliau karo meto sąlygų vakarienę Valgio svetainėje. Jos metu bus įteikta profesoriui lietuvio dailininko paveikslas. Orumo išlaikymui kažkas pasiūlė visam projektui prikergti kokios tai organizacijos etiketę.

Visi įniko į darbą. Vienas tarėsi su teatru dėl patalpos, kitas dėl programos, trečias pataikavo solistei. Dar vienam reikėjo apdumti akis Gebietskomisarijatui, gaunant iškilmei leidimą ir išvengiant cenzūros. Man su Salomėja N. teko rūpintis užkandžiais, géralais ir paveikslu — dovana, kas anuo metu nemažino mūsų pareigų garbingumo.

Pateptas cenzorius leido suruošti literatūrinį vakarą. Po jo skraiste, kaip to meto vilniečiai prisimena, buvo gražiai ir įspūdingai pagerbtas V. Mykolaitis - Putinas, jam pačiam dalyvaujant iškilioje literatūrinėje ir koncertinėje vakaro programoje. Vilniečiai audringai plojo, reikšdami rašytojui padėką bei rodydami įsitikinimą, kad tik per žodžio, dailės, muzikos meną ir mokslą tauta išlieka gyva.

Po vakaro programos netrukus rinkomės prie visuomeniškų karo meto vaišių Valgio svetainėje Nežinau, koks kipšas ir kam pakišo mintį, kad man su S. N. teko rūpintis ne vien užkandžiais, bet ir jubiliatui pramatyta dovana — paveikslu. Kad neapsišauktumėm, nutarėm tą paveikslą Vilniaus tema surasti. Pas vieną žymų dailininką tokį ir užtikome. Man priskyrė ir pareigą tą paveikslą vakarienės metu profesoriui įteikti. Ruošiausi "prakalbai" kone visą savaitę.

Žmonių susirinko pilna svetainė: garbingasis jubiliatas sėdėjo šalia garbingojo arkivyskupo M. Reinio, daug profesorių, rašytojų, menininkų, miesto galva ir net keletas pagarsėjusių "vaizbūnų". Na, žinoma, ir gausus studentų literatų būrys. Kai nutilo kalbos ir įnagių barškėjimas, kilstelėjau ir, visas nutirpęs susijaudinime, tariau: "Brangūs Svečiai! Man tenka maloni pareiga Tamstas pakviesti pradėti šias vaišes, kuriomis norime pagerbti garbingą sukaktuvininką rašytoją ir mūsų brangų profesorių **Mykolą - Putinaitį...**" Kažkas kažkokiame kampe suprunkštė. Man lyg akys aptemo. Tik dabar susigriebiau, ką aš pasakęs... Kaip užbaigiau "prakalbą", tai ir šiandien neprisimenu. Kelis žodžius burbtelėjęs, vis dėlto dar įteikiau profesoriui paveikslą. Jis apkabino mane. Ir jo akyse mačiau nuoširdžiai atlaidžią šypseną.

Mano bičiulis poetas Eugenijus M. pirmas mane išbarė. Jis nutarė, kad aš visiškai prastas prakalbininkas. "Ir tu išversk Mykolaitį - Putiną į Mykolą - Putinaitį!" kartojo jis. Dar ilgai po to universiteto auditorijose smukdavau kur nors į kampą. Vis toji nelemta prakalba...

*

Jau 20 metų praėjo nuo to laiko. Kažkaip susimąstai neapsakomame laiko bėgime. Kaip gyvos iškyla puikiosios studijų dienos Vilniuje — šaltame, karo audrų blaškomame, bet taip mielame Vilniuje... Kur anų dienų draugai, su kuriais išgyventa tiek daug džiaugsmo net dėl pačių mažiausių ir kartais nereikšmingų įvykių? Ir negali susilaikyti nuo begaliniai didelio jausmo, kuris dabar dvasią aplanko tik šiokiomis retomis progomis, ir kuris anose jaunystės dienose buvo toks nesibaigiančiai kasdieninis.

Zg. Ubr.

● **Lietuviai gyveno Aukštutinėje Padniepryje.** Vienas žymiausių dabarties rusų baltistų, kalbininkas V. Toporovas savo naujame veikale "Lingvistinė Aukštutinės Padnieprės hidronimų analizė" pagrindinę išvadą lietuvių klausimu skelbia tokią: "Aukštutinė Padnieprė (dabartinė Baltarusijos teritorija, dalis Rusijos Federacijos teritorijos) I mūsų eros tūkstantmetyje ir II tūkstantmečio amžiais buvo gyvenama baltų (senovės lietuvių, latvių ir prūsų) genčių". Minėtoje knygoje surinkta net 700—800 baltiškos kilmės upių pavadinimų (hidronimų) Aukštutinėje Padnieprėje. Maskvos archeologai, vadovaujami mokslininko P. Tretjakovo, vykdydami kasinėjimus Smolensko srityje, nustatė, kad tų apylinkių piliakalnių sudėtis, statyba ir išplanavimas yra tokie pat, kaip ir Lietuvoje esančių piliakalnių, pripažįstama lietuvių įtaka. Aukščiau dėstytas mintis žymiai anksčiau buvo kėlęs mūsų kalbininkas K. Būga.

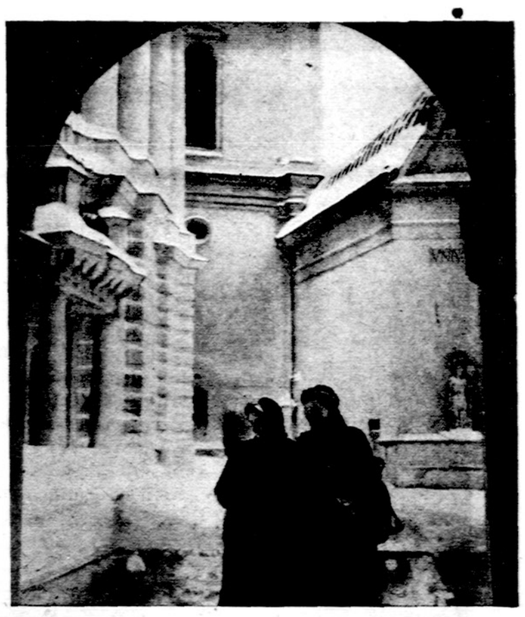

Iš praėjusių dienų Vilniuje. Ar atpažinsite?

Kultūrinė Kronika

● **Vytauto O Virkau ir Audronės Skuodaitės tapybos paroda Čiurlionio Galerijoje.** Paroda atidaroma šiandien 7 val. vakaro ir tęsis iki balandžio 28 d. Jaunos dailininkės Skuodaitės keletas darbų buvo išstatyta buvusioje jaunųjų dailininkų parodoje. Šį kartą bus progos mylėtojams pamatyti ir didesnį pluoštą jos tapybų ir iš jų susidaryti ryškesnį dailininkės veidą. Taipgi yra smalsu vienoje vietoje išvysti ir daugiau Vytauto Virkau darbų, kuris jau eilė metų stipriai reiškiasi mūsų jaunosios kartos dailėje, o taipgi yra ir lietuviškosios operos dekoratorius. Parodą rengia Santaros - Šviesos Federacija.

● **Naujos dr. A. Šapokos ir dr. A. Maceinos knygos** spausdinamos Prancūzkonų spaustuvėje Brooklyne. Ilgai laukta ir seniai labai reikalinga A. Šapokos "Vilniaus miesto istorija" pagaliau išvys dienos šviesą. Naujasis A. Maceinos veikalas "Niekšybės paslaptis" savo giliu mąstymu ir degančių šių dienų problemų nušvietimu kelia taipgi didelį susidomėjimą. Ši knyga vokiečių kalba jau yra išleista Vokietijoje.

● **Gaivališkoji gamta Anastazijos Tamošaitienės darbuose.** Šios mūsų dailininkės aliejaus ir guašo darbų paroda atidaryta balandžio 19 d. Montrealyje, Kanadoje. Parodą surengė Societe Artistique de l'A. G. E. V. M. Išstatytieji darbai pasižymi spalvine gamtos detalių ekspresija. Išleistame parodos kataloge M. Jonienienė šiltai ir poetiškai išjaustai aptaria šios mūsų dailininkės kūrybą. Aptarimo tekstas parncūzų ir lietuvių kalbomis. Paroda vyksta Centre Social, 2222 Av. Maplewood. Tęsis iki gegužės 3 d.

● **Literatūros vakaras Jaunimo Centre.** Rytoj Jaunimo Centre, Chicagoje, birutininkių rengiamame literatūros vakare dalyvauja šie mūsų rašytojai: Augienė, Baronas, Bradūnas, Bindokaitė ir Švabaitė - Gylienė. Aktorė Z. Kevalaitytė skaitys Katiliškį. Muzikinėje dalyje solistė Šalnienė ir pianistas A. Vasaitis.

GERAI ATSIKIRTO

Elgeta stovi gatvės kampe ir prašinėja praeivių išmaldos. Vienas praeivis ima gėdinti jį.

— Dar stiprus vyras atrodai, — sako praeivis. — Galėtum dirbti. Gėda elgetauti!

— Aš prašau išmaldos, o ne pamokymų, — atkirto elgeta.

PASAULIO ATRADIMAS

Garsioji prancūzų leidykla Delpire retai ir nedaug teišleidžia naujų knygų, tačiau jos išleistosios pasižymi originalumu, iškeliančiu knygos leidimo meną į aukštumas. Neseniai pasirodžiusi "Pasaulio atradimas" aptaria ir vaizduoja daugelį kartų panaudotą siužetą, įvairių tautų leidėjai dažnokai išleidžia ta tema knygas, nes reikalas eina apie atradimų istoriją.

Tačiau užteko, kad Delpiras jį pasiėmė ir tema tapo visiškai nauja. Visą knygos originalumą sudaro iliustracijos, graviūros, paimtos iš XVIII ir ypatingai iš XIX šimt. kelionių aprašymų. Jų padidinimas, perteikimas, laužymas — sužadina mūsų vaizduotę ir paskatina išgyventi atogrąžų poeziją. Kiekvienas kontinentas suteikia progą parodyti visą eilę mus žavinčių vaizdų. Pavyzdžiui, paimkime Ameriką: Majų šventovės, aptekusios augmenija, milžiniški medžių kamienai, braziliškos girios prietemoje, raudonodžių kovos ir spalvotos reprodukcijos paukščių bei keistų augalų, — arba Okeanijos: koko palmių paplūdimiai, audros uolose, tatuiruoti vadeivos ir naktiniai šokiai laužų šviesoje. Kai kuriety vaizdų neužmirštami, toks jų sapniškas, įtaigojąs turinys: Kanados ežero krantai, apkloti sniegu ir apaugę aukštomis pušimis; audringos padangės fone indėnė, bežiūrinti į stabus; Etiopijos plokštakalnių mirażas ar, pagaliau, trys poliarinių sričių graviūros, tikros haliucinacijos.

Visa ši iliustracinė medžiaga knygos tekstą, kuris yra puikus, ne tik nustelbia, bet ir daro jį beveik nereikšmingu, palyginus su tomis senomis iliustracijomis, vaizduojančiomis anų laikų keliautojų susižavėjimą ir apstulbimą.

L'Invention du Monde par Albert Bettex, Delpire ed.)

P. G.

TELEVIZIJAS

paprastas ir spalvotas nebrangiai taisau. Už patarnavimą vietoje $3, už dirbtuvės darbą — $10 ir dalys. Pigios paveikslinės lempos.

J. MIGLINAS

2549 W. 69th St. II a., PR 6-1063

MEXICO

7 NIGHTS MEXICO CITY — Including Round Trip Jet airfare from Chicago, 7 nights hotel, transfers, gala cocktail party and nite tour. $188 per per. dbl. occ.

7 NIGHTS ACAPULCO — Includes Round Trip Jet airfare from Chicago, 7 nights in tropical Acapulco at the beautiful hotel Loma Linda. $215 per. pers. dbl. occ.

MEXICO CITY TAXCO—ACAPULCO 14 DAYS — 6 days at a first class hotel in Mexico City—overnight tour to Taxco. 7 nights in Acapulco. $238 per. pers. dbl. occ.

Kalbame lietuviškai

REZERVACIJOM SKAMBINKITE ARBA RAŠYKITE:

RA 6-1784

SOCIETY TRAVEL, Inc.
17 North State Street
Chicago 2, Ill.

5% ANT BONUS SĄSKAITŲ

ir

APDRAUSTA

Didesnis uždarbis už santaupas, paremtas 48 metų patyrimu ir JAV valdžios agentūros apdrauda.

MIDLAND SAVINGS

4040 Archer Ave. • Chicago 32

DIDELIS PASIRINKIMAS VARTOTŲ AUTOMOBILIŲ PAS LIETUVIUS PREKYBININKUS!

Ar Jūsų turimas automobilis išlaikys numatytą kelionę?

Jeigu esate netikras — apsilankykite pas mus ir įsigykit gerą vartotą, 3 mėn. garantuotą automobilį, kuriuo galėsite saugiai keliauti dabar ir ateityje.

DEDAME KELETĄ PAVYZDŽIŲ:

'62 CADILLAC, Full Power, Air Cond.	$4,550.00
'61 T-BIRD, 2 dr., H. T., Full Power	$2,550.00
'62 PONT., Grand Prix, Full Power	$2,950.00
'63 PONT., Grand Prix, Full Power	$3,495.00
'62 T-BIRD, Full Power	$2,995.00
'61 OLDS. "98" 4 dr. H. T., Full Power, Air Cond.	$2,550.00
'61 CHEVY — BISC. 4 dr.	$1,500.00
'61 PLYMOUTH — FURY, Conv.	$1,395.00
'61 VOLKSWAGEN	$1,350.00
'61 FORD - GALAXIE	$1,395.00
'61 PONT. — BONN., 2 dr., H. T., Full Power	$2,100.00
'62 OLDS. — STARFIRE, Full Power	$3,250.00

Pasirinksite iš 90 kitų automobilių abėjose vietose

Vacys Motor Sales, Inc.

6516 S. Western Ave. Tel. WA 5-5121
4011 S. Archer Ave. Tel. BI 7-7460
Chicago 36, Illinois

SKIP'S SELF SERVICE Liquor Store

5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202

APRIL — BALANDŽIO 18, 19, 20 D. D.

IMPORTED POLISH KRUPNIK, WISNIOWKA or ZUBROWKA	Fifth	$4.98
FINE YUGOSLAV SLIVOVITZ 84 Proof	Fifth	$3.89
DE MULLER SPANISH SAUTERNE BURGUNDY, CHABLIS or ROSÉ	Fifth	.98c
GRAIN ALCOHOL 190 PROOF U. S. P.	Fifth	$4.89
PARK & TILFORD IMPORTED CANADIAN 86 pf. WHISKEY	Fifth	$3.59
DU BOUCHETT SWEET or DRY VERMOUTH	Fifth	$.89c
DISTILLED LONDON DRY GIN 90 Proof	Quart	$3.29
JOHNSON BLENDED 86 Proof WHISKEY	Quart	$3.39
HEINEKEN'S or TUBORG IMPORTED BEER Case of 24—12 oz. No Deposit Bottles	Case	$6.95
PRIOR CAN BEER. Case of 24 — 12 oz. Cans	Case	$3.98

Taupyk Standard Federal -

Stipriausioje Chicagos Taupymo Bendrovėje

Visos taupymo sąskaitos neša 4¼% dividendo

Turtas $84,000,000.00

Atsargos Fondas $8,000,000.00

Paskolos duodamos lengvomis sąlygomis. Paskolų nuošimčiai priklauso nuo įmokėjimo dydžio ir svyruoja nuo 5¼ iki 5¾ %

DARBO VALANDOS

Pirmad. ..... 9 iki 8 v.v.
Antrad. ..... 9 iki 4 v.v.
Trečiad. — Nedirbama
Ketvir. ..... 9 iki 8 v.v.
Penkt. ..... 9 iki 4 v.v.
Šeštad. ..... 9 iki 12 v.

JUSTIN MACKIEWICH, SR. Chairman

JUSTIN MACKIEWICH, JR. President

STANDARD FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4192 Archer Avenue / Chicago 32, Illinois

Virginia 7-1141

SOLOVJOVAS IR ŠALKAUSKIS

DR. I. URBONAS

Tokiu vardu, vokiečių kalba prof. J. Eretas nedidelėje savo studijoje pristato Vakarams du filosofus: Vl. Solovjovą ir St. Šalkauskį. Solovjovas Vakarams jau yra daugiau žinomas, o Šalkauskis — ne! Jau dėl šio vieno fakto — ši studija yra verta mūsų dėmesio, o jos autorius pagarbos.

VLADIMIRAS SOLOVJOVAS
(1853—1900)

Pradedamas savo mokslinę karjerą, Solovjovas buvo patekęs rusofilų įtakon ir savo paskaitose apie dievžmogiškumą bei savo veikale "Vakarų filosofijos krizė" — smarkiai puolė Vakarų Bažnyčią ir Vakarų kultūrą apskritai. Jis primetė Vakarų krikščionybei nuslydimą nuo Kristaus mokslo, pasiduodant Evangelijoje aprašytiems trims velnio gundymams: valdžiai, proto puikybei ir materializmui.

Rusofilų sąjūdžiui, kuriam vadovavo Chomjakow, tuo metu priklausė ir Dostojevskis. Jaunasis (28 m.) Solovjovas savo asmenybe ir savo originaliomis mintimis sužavi jau 60 m. peržengusį Dostojevskį. Dostojevskio sūnui Aliošai mirus, tėvas keliauja į garsųjį vienuolyną — Optina Pustyn — pasimelsti. Dostojevskį, kaip ligonį — epileptiką, lydi jaunasis Solovjovas. Ši kelionė juodu dar labiau suartina.

Prof. Vl. Šilkarskis savo įžanginėje paskaitoje Bonnos unte ir savo knygoje "Solowjew und Dostojewskij" (1948) teigia, kad Solovjovo tezės apie tuos tris velnio gundymus ir "tinginiaujančių Vakarų" filosofijos krizę, turėjo įtakos atsiradimui Dostojevskio veikalui "Broliai Karamazovai" ir tai garsiajai didžiojo inkvizitoriaus legendai. Sakoma, kad ir knygos vienas veikėjas — kilnusis brolis Alioša yra — Solovjovas!

Solovjovas, būdamas genialaus proto ir kilnios širdies, vėliau suprato slavofilų ir savo klaidas — kaltinant Kat. Bažnyčią ir Vakarus, o iškeliant vien provoslaviją ir Rusiją. Jis pamatė, kad Rytų Bažnyčia ir "šventoji Rusija" įvykdė beveik visus tuos nusikaltimus, kuriuos jis primetė Romos Bažnyčiai ir Vakarams, o atsiskyrusi Rytų B-čia nuo Vakarų — liko tik vystančia šakele. Tada Solovjovas visu savo genialumu ir visa savo kūryba bei gyvenimu išėjo kovoti už Rytų ir Vakarų Bažnyčių sujungimą. Iš kovotojo su "antichristiška" Roma, Solovjovas tapo ugningu gynėju šv. Petro uolos ir ant jos stovinčios visuotinės Bažnyčios. Tam yra skirti ir jo veikalai: "Teokratijos istorija ir ateitis", "Rusija ir visuotinoji Bažnyčia" ir kit.

Norėdamas ir savo gyvenimu įrodyti tai, ką skelbė, Solovjovas 1896 m. vasario 18 d. Maskvos Lourdo koplyčioje perėjo į Kat. Bažnyčią. Jo manymu, kartu jis pasiliko ir Rytų Bažnyčioje iš jos neišstodamas, atseit, abi Bažnyčias suvienydamas, šį kart — bent savyje. Solovjovas ir mirė (1900 m.) nuoširdžiu Kat. Bažnyčios nariu, tikėdamas į Bažnyčių susivienijimą ir laikydamas Romos popiežių apaštališkuoju Bažnyčios centru.

Solovjovo filosofiją nėra lengva apspręsti. Dievybė, Kristus, Bažnyčia ir dieviškoji dvasia jo filosofinį pasaulį taip veikia, kad jo filosofija kartais skamba lyg — krikščionybės apologetika, o jis pats lyg — "pasaulietis apologetas". Nuostabios visumos ir pasaulio siekis (Weltseele) pradai jo filosofijoje tokie ryškūs, kad net yra momentų, kur priartėjama prie panteizmo.

Solovjovas buvo mistikas, religijos filosofas ir net savotiškas pranašas. Jo pranašystė apie ateisiančią Rusijai didelę nelaimę — gal jau ir išsipildė, o pranašystė apie Antikristo užviešpatavimą — gal dar išsipildys?!.

STASYS ŠALKAUSKIS
(1886—1941)

Kas riša Šalkauskį su Solovjovu?

Kada Šalkauskis 1905 m. atvyko į Maskvos un-tą studijuoti teisę, jame rado pozityvistinę ir marksistinę dvasią, kuri vešpatavo tuo metu visuose Rusijos universitetuose. Šalkauskis nepasimetė, kaip daugelis lietuvių, bet surado, kaip jis pats vadina "Dievo ieškotojų" būrelį ir prie jo pritapo. Šio būrelio tikslas buvo — nagrinėti tik prieš kelerius metus (1900) mirusio Solovjovo kūrybą ir krikščioniškąją pasaulėžiūrą derinti su socialiniu bei politiniu radikalizmu. Čia buvo studijuojami Solovjovo raštai. Šalkauskį, kaip irgi kilnios sielos žmogų, sužavi Solovjovo mintys ir asmenybė. Solovjovas tampa Šalkauskio lyg ir dvasiniu vadu.

Vėliau, Šalkauskis iš teisės perėjęs į filosofijos sritį, savo knygoje "Sur les confins des deux mondes" (1919) paskelbė vieną iš savo filosofinių principų lietuvių tautos pašaukimo klausimu. Pagal jį — lietuvių tautos misija yra būti kultūrinių tiltu tarp Rytų ir Vakarų kultūrų. Šią misiją vykdant, Šalkauskis, aišku, pasirinko pristatyti Vakarams Rytų vieną geriausių žmonių ir "kilniausių rusų" — Solovjovą. Tam tikslui jis sutelkė būrelį lietuvių, studijuojančių Šveicarijoje, kurie visi parašė disertacijas apie Solovjovą, tuo prisidėdami prie Solovjovo išgarsinimo Vakaruose. Būrelį sudarė: Bistras, Mykolaitis, Ambrozaitis, Trukanas, Gronis, Sideravičius ir žinoma — pats Šalkauskis, parašęs "L'Ame du monde dans la philosophie de Vl. Soloviev" (1920).

Dar vėliau kitas lietuvis — prof. V. Šilkarskis — ne tik daug rašė apie Solovjovą, bet ir išvertė jo raštus į vokiečių kalbą.

Studijos reikšmė

Prof. Juozas Eretas yra, aišku, labai kvalifikuotas šiuos du filosofus parodyti Vakarams, nes jų abiejų raštus, filosofiją ir gimtines kalbas gerai žino. Eretui būdingu, puikiu vokiečių k. sakiniu, jis juos aptaria tiesiog — meistriškai. Tik gaila, kad taip trumpai, o taip norėtųsi daugiau!.. Šalkauskio filosofijos šiek tiek permažai mini, o tik perduoda jo filosofinį ryšį ir net panašų likimą su Solovjovu.

Bet ir šia, savo apimtimi nedidele, studija, prof. J. Eretas kondensuotai perduoda abiejų filosofinius bruožus, abiejų filosofinį ryšį ir puikiai juos pristato Vakarams.

Didelė garbė ir padėka priklauso prof. Eretui, ypatingai už Vakarų supažindinimą su mūsų Šalkauskiu, kuris čia yra beveik nežinomas.

(Joseph Ehret, **Solowjov und Šalkauskis**, C. C. Sansoni Editore.)

Vytautas O. Virkau — **Sprogstantis amarilis** (aliejus)
(Iš parodos Čiurlionio Galerijoje)

Dail. Vytautas O Virkau premijuotas Chicagos Meno Institute

Dail. Vytautas O. Virkau, kurio paroda (drauge ir A. Skuodaitės) yra šiandien atidaroma Čiurlionio Galerijoje, savo darbais taipgi dalyvauja Chicagos ir apylinkės dailininkų parodoje Meno Institute. Šiton parodon patekti buvo itin nelengva, nes jury komisija parodon teprieme tik 99 darbus iš 1,135 prisiųstųjų. Vytauto O. Virkau kūryba ne tik parodon pateko, bet buvo joje net premijuota. Jo tapybos darbas "Water Landscape" atžymėtas Broadus James Clarke Memorial 300 dol. premija.

SUMAIŠĖ

Mokslininkai dažnai būna išsiblaškę, ir apie juos pasakojama visokiausių anekdotų. Toks įdomus pasakojimas yra ir apie Amperą.

Mokslininkas grįžo vėlai vakare namo. Pareinant jam smarkiai lijo. Grįžęs jis nuėjo į miegamąjį, savo šlapią skėtį atsargiai paguldė į lovą, o pats atsistojo į kampą išdžiūti.

TIK NELAIMĖS METU

Kai tau sunku gyventi, kai viskas stoja skersai kelio, kai esi spaudžiamas iš visų pusių, kai dangus tau apsiniaukęs ir nebesimato jokios šviesos, tada tinkamiausias laikas parodyti, iš kokios medžiagos esi padarytas. Jei tavy yra kas nors gera, tai paaiškės nelaimės metu. Žmogaus gabumų matas yra ne tai, ką jis padaro verčiamas aplinkybių, bet ką jis padaro prieš jas.

O. Swett Marden

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

ROOSEVELT FURNITURE CO
LIETUVIŲ ĮSTAIGA
F. A. BAUDONIS ir N. BERTULIS, Sav.
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atdara pirmad. ir ketvir. 9—9 val., antr., treč., ir šeštadieniais nuo 9 iki 6 val. Sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 po pietų

NELAUKIT, nes rytoj jau gali būti pervėlu

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus neturėsite jokių nemalonumų.

GENERALINIAI AGENTAI ŠIŲ kompanijų:
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE COMPANY
AMERICAN BONDING COMPANY
AMERICAN INDEMNITY COMPANY
DUBUQUE FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S FUND INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S INDEMNITY COMPANY
INDUSTRIAL INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO
PACIFIC NATIONAL FIRE INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
RELIANCE INSURANCE COMPANY
UNIVERSAL INSURANCE COMPANY
WESTERN FIRE INSURANCE COMPANY
WESTERN CASUALTY & SURETY COMPANY
Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters

O'MALLEY and McKAY, Inc.
222 W. Adams St. Room 800
Telefonas CEntral 6-5206

SVENDSEN NURSING HOME
Member of South Dakota Nursing Home Assoc.
- 24 Hour Professional Care
- Care for Aged, Convalescents - Invalids
- Special Diets
- Sun Porches, Clean Rooms

Visiting Hours:
10 A. M.—12 Noon — 3-5 P. M.
For Reservations or Information
Phone Area Code 605
TU 6-5244
Watertown, South Dakota
502 – 3rd St. N. E.

KARPENTERIS
- Visoki namų pataisymai
- Prieinama kaina. Virtuvių spintelės ir kt.

IGNAS
Tel. 476-5405

Pristatome Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMUI MEDŽIAGĄ

CARR MOODY LUMBER CO.
STASYS LITWINAS, Prez.
3039 So. Halsted St.
Tel. Victory 2-1272
Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai
Raštinė atdara kasdien nuo 8 val ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. p. p.

SEGHETTI TRAVEL BUREAU, Inc.
savo klientų patogumui atidarė naują skyrių miesto centre
176 West Adams St. (Chicago 3, Ill.) tel. STate 2-0796

Dabar galite jų prityrusiu kelionių patarnavimu pasinaudoti 2451 SO. OAKLEY AVE., YArds 7-3278 6 dienas savaitėje, o miesto centre nuo pirmadienio iki šeštadienio.

Abiejuose skyriuose sutvarkys jums kelionės dokumentus, parūpins bilietus lėktuvais, traukiniais, laivais ir autobusais keliauti Europoje, AZIJOJE ar kituose kontinentuose, o taip pat ir P. Amerikoj, Kanadoj ir pačioje Amerikoje įvairiose vietose.

UNIVERSAL SHOE STORE

(Liet. batų krautuvė) YArds 7-0525
(Virš 40 metų Bridgeporte)
Naujausio stiliaus batai visai šeimai
3335 South Halsted Street
Chicago, Illinois
Atdara: kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Pirmadieniais ir ketvitadieniais nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro.

STABDŽIŲ TAISYMAS IR NAUJŲ ĮDĖJIMAS
(COMPLETE BRAKE SERVICE)
KAROSERIJOS TAISYMAS, LYGINIMAS IR DAŽYMAS
(BODY & FENDER WORK)
Taip pat tepimas, dalių keitimas ir kiti smulkūs mechaniški pataisymai.
Nauja dirbtuvė su moderniškiausiais įrengimais.
Naudokitės mūsų žemomis kainomis, garantuotu ir sąžiningu darbu.
ČESAS AUTO REBUILDERS
2423 West 59th Street Chicago 29, Illinois
GRovehill 6-7777

DON'T DELAY, SEND TODAY for the most useful light you will ever own. Aluminun - Reflector Galvanized Guard and 100% utility Base Assembly. Base maintains lite flat on back or hook for hanging. $3.95. Add $1 for 25 ft. Std. Cord or add $2 for a 25 ft. U.L. App. Cord. Send Check or M.O. We pay postage.
DAVE SUTTIE CO.
2415 ELIM AVE., ZION, ILL.
DEPT. N.H.L.

KVALIFIKUOTOS RANKOS ir AKYS

Ne visi vaistai yra pagaminami vaistų gaminimo laboratorijose. Daugelį receptų mes turime išpildyti tik iš užrašų. Tokiu atveju tik tikslus pasvėrimas ir išmieravimas yra labai svarbu. Kai mes išpildome receptą, Jūs galite būti užtikrinti, kad ji tiksliai išpildysime, kaip daktaro užrašyta.

Kasdien išpildydami didelį kiekį receptų, vartojame šviežius vaistus, kurie veikia pasekmingai. Turime vaistų didelį pasirinkimą ir pačių naujausių ir vėliausių išrastų.

DARGIS DRUG STORE
CHARLES P. DARGIS
Reg. Pharmacistas
2425 W. Marquette Road
Chicago 29, Ill.
Tel. HEmlock 4-6050
PRESCRIPTION
VALANDOS:
Kasdien 9:30 v. r. iki 9 val. vak
Šeštad. 9:30 v. r. iki 6 v. v.
Treč. ir sekmad. uždaryta

SAVE BY MAIL
"POSTAGE PAID BOTH WAYS"
Current Annual Rate
Paid Quarterly
4.6%
INSURED
Each Account Insured to $10,000, by the F.S.L.I.C. No fees. Add or withdraw funds in any amount, as you wish. Clip and mail Coupon to open an account. Also for our lovely FREE gifts.
AMERICAN SAVINGS & LOAN ASSOCIATON
RENO, NEVADA
P.O. Box 2580 Reno, Nev.
Dept. NH
Enclosed is $..... please open an account in the.....
Name .....
Address .....
City ..... State .....

1963. VII. 7 d.

ANTROJI JAV IR KANADOS LIETUVIŲ
TAUTINIU ŠOKIU ŠVENTĖ
CIKAGOJE
(International Amphitheatre, S. Halsted & 42nd Street)

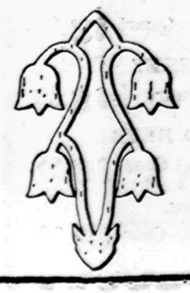

Bilietai gaunami:
Cicero delikatesų krautuvė, 1425 So. 49th Ave.
J. Karvelis, 3322 So. Halsted St.
Marginiai, 2511 W. 69th St.
Royal Blue maisto krautuvė, 4359 So. Campbell Ave.
Visos JAV ir Kanados L.B. apyl.
Paštu: V. Grebliūnas, 6941 So. Washtenaw Ave., Chicago 29, Ill.
Bilietų kainos: 2, 3, 4, 5, 6 dol.

INVENTORINIS IŠPARDAVIMAS
INVENTORINIAME IŠPARDAVIME PIRKSITE VISAS MEDŽIAGAS LABAI PIGIAI.
PASINAUDOKITE ŠIA RETA PROGA!
Stein Textile bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnonių, šilko, nylons, taffeta, aksomo ir kitų medžiagų siuntimui artimiesiems į Lietuvą ir tolimąjį Sibirą — už žemas kainas! Gavome specialių medžiagų paltams kaip vyrų, taip ir moterų: Veliūro, činčilos ir "needlepoint", kuriuos dar galima suspėti pasiųsti artimiesiems Lietuvon.
STEIN TEXTILE CO.
616 West Roosevelt Road, Chicago 7, Ill.
TELEFONAS — HARRISON 7-3737
Nemokama vieta mašinoms už kampo į šiaurę Jefferson St., Chernin's aikštėje.
Užuolaidos ir apdengimai baldams siuvami taip pat pagal užsakymą.

FILMŲ ĮVAIRUMAI

● **"The Ugly American"** yra vienas retų politinių filmų Hollywoodo gamyboje. Jei prieš gerus metus "Advise and Consent", vaizduojąs Amerikos vidaus politikos kreivus labirintus, nebuvo su didžiausiu dėmesiu sutiktas, tai šių dienų filmų gamybos "The Ugly American" turėtų būti žiūrovų plačiau žiūrimas ir atidžiau diskutuojamas. Šitas filmas liečia, nors rodydamas fiktyvias šalis ir bevardžius politinius žmones, daugelį Amerikos užsienio politikos problemų, iš kurių amerikiečiai per keliolika metų niekaip negali išbristi, o kažin, ar be tragedijų ir beišbris.

Deja, filmas parodo tik mažą dalį puikios William J. Lederer ir Eugene Burdick knygos (romano) medžiagos. George Englund, Universal - International filmų studijos direktorius, kruopščiai atrinko ir tinkamais vaizdais perdavė esmines "The Ugly American" mintis. Tačiau politinių problemų svoris ir jų susinarpliojimas prašyte prašosi daugiau iliustracijų iš realaus gyvenimo, kurių buvo pakankamai minėtų dviejų autorių to paties vardo knygoje.

Tai pokarinio laikotarpio neapykanta pritvinkęs oras, tai Sovietų ir Amerikos karštas "šaltojo karo" alsavimas, tai vaizdus raudonųjų ir vakariečių stumdymasis dar laisvuose, neutraliuose kraštuose, vis tiek, kur tai bebūtų: Criente ar Vakarų Europoje. Filme vaizduojami Azijos kraštai. Filmo herojai — amerikiečiai, laisvių ir saugumo ambasadoriai, moderniškų kelių tiesiejai, maisto alkaniems dalintojai ir — raudonieji, griauną visus amerikiečių darbus, juos šmeižią, kompromituoją, vietinius žmones prieš juos kiršiną. Sukiršintas vietinių patriotas Doeng (aktorius Eiji Okada) yra liūdnu, bet ryškiu pavyzdžiu, kaip amerikiečių globojami kraštai slysta jiems iš rankų, pereidami į raudonojo košmaro ratus.

Ar amerikiečiai tik komunistų aukos? Ar jiems nieko negalima prikišti? Taip! Ir dar kiek! Ne tiek filmo, kiek pačios knygos "The Ugly American" tikslu, atrodo, buvo kaip tik parodyti Amerikos pareigūnų klaidas tuose kraštuose, kur susiduriama vakariečių ir komunistų prestižai, kur abeji yra vietinių stebėjimo centre, kur žmonės dar beveik laisvai gali pasirinkti žvaigždėtą arba raudoną vėliavas ir, deja, pasirenka dažniausiai antrąją dėl Amerikos karinių ir civilinių ambasadorių apsileidimo, aklumo neapdairumo ar net kartais geros valios stokos. Komunistai visur stengiasi sukurti "ugly" amerikiečių vaizdą. Ir patys amerikiečiai labai nedaug stengiasi, kad tą klaidingą vaizdą ištaisytų.

Pagrindinę rolę vaidina Marlon Brando, kaip amerikiečių ambasadorius fiktyvioje Japonijos vietovėje. Visur savo vaidmeniu įtikinantis, o vietomis net puikus. Šiame filme Marlon Brando vėl įrodo, kad jis plačios skalės aktorius (prisimenant banditą "One Eyed Jacks", Napoleoną "Desirė" ir kitus). Silniau pasirodo Sandra Church, nauja aktorė iš Broadway, vaizduojanti ambasadoriaus žmoną. Filmas natūralių spalvų, įvairus, įdomus vaizdais ir problemomis. Jaunesniajam jaunimui per sunkus.

● **"Miracle of The White Stallions"** yra Walt Disney's pagamintas filmas, irgi įdomus ne vien žmonių, bet ir... arklių vaidyba. Tai tikras pasakojimas apie Vienos (Austrijoje) pasauliniai garsią jojimo pavyzdinę mokyklą, kurioje buvo pasauly gražiausių ir puikiausiai ištreniruotų baltų arklių, vadinamų vokiškai "Lipizzaners". Garsus buvo ir pulkininkas Podhajsky (jį vaidina Robert Taylor), tai mokyklai vadovavęs ir antrojo Pasaulinio karo metu brangiuosius arklius iš bombarduojamos Vienos ir paskui iš beužeinančių rusų nagų išgelbėjęs. Filme sukuriami žmogiškai šilti, savo darbui atsidavęs pulkininkas Podhajsky ir jo žmona (aktorė Lilli Palmer), vokiečių generolas (Curt Jurgens). Greta jų parodomi politiškai akli ir žmogiškai nesimpatingi Hitlerio partijos žmonės. Filmo turinį ir siužetą sudaro sunkus jojimo mokyklos ir ypač vertingųjų arklių gelbėjimo darbas — kelionė iš Vienos į mažą Austrijos apylinkę St. Martin. Kiek parodoma fronto, amerikiečių karių, kurie padeda arklius išgelbėti; gražiausia filmo dalis — tų puikių baltųjų arklių pasirodymas su charakteringais numeriais, su kuriais "Lipizzaners" rodėsi Vienoje jau kelis šimtus metų. Filmas spalvotas, įdomus vaikams ir suaugusiems.

Alė Rūta

MEILĖ IR DISCIPLINA

JAV yra apie 6 milijonai protiniai atsilikusiųjų. Net visas trečdalis jų yra vaikai. Net ir geriausiose bei sveikiausiose šeimose toji liga pasireiškia (pvz. JAV prezidento šeimoje toji tragedija patirta).

Tokių vargšų vaikų gyvenimas, jų problemos, mokymas bei auklėjimas sprendžiamas filme **"A Child Is Waiting"**. Tai nepaprastai sunki drama, patyrusio Stanley Kramer perteikta ekrane. Filmas yra taip arti tikrovės, taip giliai įspūdingas, kad jautresniems patartina pasiimti didesnį skaičių nosinaičių...

Ekranui pritaikė Abby Mann iš savo paties 1957 m. duoto televizijos pastatymo. Nors ir sukurta, bet taip nenutolta nuo gyvenimiškų faktų, kad net per ištisą porą valandų rodoma apie 50 tokių tikrų protiškai atsilikusių vaikų ir kas daroma geresnėse valstybės mokyklose, kad jiems būtų pagelbėta.

Pasakojimas pinasi apie berniuką Reuben (Bruce Ritchey), kurio tėvai — architektas (Steven Hill) ir kolegiją baigusi motina (Gena Rowlands) neprileidžia, jog jų sūnus silpnaprotis. Po 5 metų pameta jį mokykloje. Berniukas nepakenčia griežto mokyklos direktoriaus psichologo daktaro (Burt Lancaster), bet prisiriša prie naujos mokytojos: mielos, bet nesusivokiančios naujoje situacijoje muzikės (Judy Garland). Toji 30 m. pana, kurios gyvenimas tuščias, nori padėti bejėgiams. Tačiau jos priėjimas prie jų klaidingas. Ji jaučia jiems didelį pasigailėjimą ir meilę. To negana. "Jiems reikia disciplinos", — moko psichologas, — "nes disciplina, yra gyvenimo dalis!" Krizės metu ji supranta, kad jis buvo teisus.

Režisierius John Cassavetes su dideliu atsidėjimu bei atsargumu sprendžia taip jautrią problemą. Nors filmas skiriamas jauniems, ir suaugusiems, bet reikia būti priaugusiam suprasti tą didžiąją tragediją mažamečio sieloje.

J. Garland, numylėta amerikiečių dainininkė, ir nedainuodama puiki. Abu tėvai negalėjo būti geresni — taip realūs tragiškame pergyvenime. B. Lancaster vaidyba pralenkė pats save, jis geresnis, negu savo nepamirštame "The Birdman of Alcatraz". O mažasis Ritchey taip įsigyveno į savo rolę, kad, atrodo, lyg vienas tų tikrų nelaimingųjų, o ne artistas. O tačiau niekas, o niekas nepralenkė tikrųjų protiškai atsilikusiųjų. Jie užkariauja žiūrovo širdį ir nepaleidiža jos ligi pabaigos. Džiaugies su jais, kai jie rodo savo darbelius tėvams ir savo silpnu proteliu linksminasi, pasikukčiodamas gali verkti su jais, kai jie trečiadieniais (kas savaitę) nesulaukia savo artimųjų. Jie yra tikri, o ne kokie Hollywoodo sugalvoti bei suvaidinti. Tai vaikai, kuriems irgi priklauso šis gražusis pasaulis.

St. Š-nė

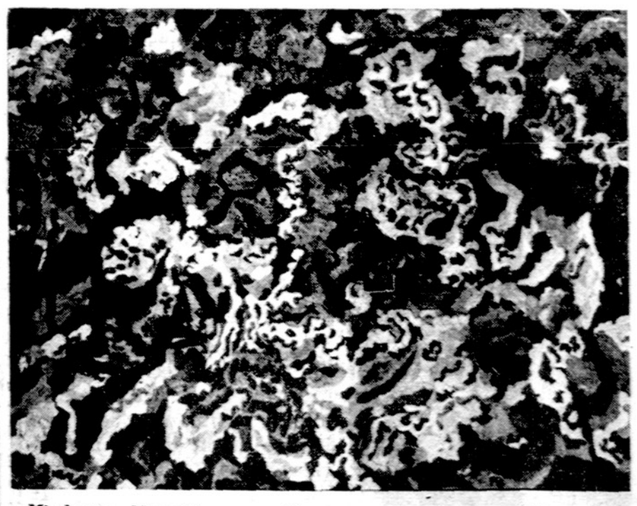

Mindaugas Nasvytis Tigrų paradas (aliejus, 23" x 18")

Jaunas kometos išradėjas

Pirmąją šių metų kometą, žymimą 1963a, atrado jaunas, vos 19 metų amžiaus japonų astronomijos mėgėjas Kaoru Ikeya. Jis pats pasigamino sau 8 colių teleskopą už 20 dol. ir jo pagalba pastebėjo silpną, vos 12-to ryškumo kometą Hydros žvaigždyne. Dabar kometa gerokai pašviesėjo ir matoma nuoga akim. Ji nuolat tolsta nuo žemės. Vasario 24 d. buvo už 43 milijonų mylių, o kovo 12 jau už 93 mil. mylių nuo žemės.

Baudžiami už bučkį

Viena musolmonų tik ką vedusių porelė, apkaltinta pasibučiavimu viešai Kuola Lumpur mieste, Malajuose, buvo paleista sąlyginiai su pamokymu "ne imituoti vakariečius, bučiuojant vienas kitą visur, kur tiktai einama". Abdul Wahab, 32 m., ir Ramiah Binti Haji Samad, 25 m., buvo patraukti į teismą už pasibučiavimą prie autobuso stoties. Malajų įstatymas draudžia bučiavimąsi viešai.

TURIU PARDUOTI GRAŽIAI ŽYDINČIŲ MEDELIŲ —
ROSE OF SHARON,
atvežti iš Japonijos. Pigiai. Dabar pats laikas sodinti. Taipat parduodu "shrubs". Kreiptis —
5559 S. Washtenaw Ave., GR 6-1956.

VALYMAS
KILIMAI, APMUŠTI BALDAI valomi. Kambariai plaunami ir dažomi. **J. RUDIS**
Tel. CLiffside 4-1050

VESTUVIŲ NUOTRAUKOS IR AUKŠTOS RŪŠIES FOTOGRAFIJOS MŪSŲ SPECIALYBĖ.
PRECIN PHOTO STUDIO
4068 Archer Ave. Tel. VI 7-2481
EDUARDAS ULIS, sav.
(Incorporated)

GRADINSKAS
J. G. TELEVISION CO.
2512 W. 47th St., FR 6-1998
TV, RADIJAI, HI-FI, VĖSINTUVAI
Parduodam • Taisom •
Sekm. uždaryta

PERKU IR PARDUODU
PAŠTO ŽENKLUS IR SENUS PINIGUS
PATRIA
6312 So. Western GR 6-6592
Atdara 11-4 ir 6-8

MOVING
J. NAUJOKAITIS
Ilgų metų patyrimas ir apdraustas perkraustymas
WA 5-9209 Chicago, Ill.

SOPHIE BARCUS RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10 iki 11 val. ryto. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto. Vakaruškos pirmad. 7 val. vak.
VISOS PROGRAMOS IŠ WOPA
1490 kil. AM ir 1027 mg. FM
Tel. HEmlock 4-2413
7159 So. Maplewood Ave.,
Chicago 29, Ill.

DAINA ELECTRONICS
Sav. inž. A. Semėnas
TV - RADIJAI - JUOST. REKORDERIAI
STEREO FONOGRAFAI - PLOKŠTELĖS
ANTENOS - BATERIJOS - LEMPUTĖS
EL. VIRT. PRIETAISAI - LAIKRODŽIAI
Viskam žemiausios kainos ir garantija
3321 S. Halsted St. - CLIFFSIDE 4-5665

MOVING
Apdraustas perkraustymas iš įvairių atstumų
A. VILIMAS
3415 S. Lituanica Ave.
Tel. FRontier 6-1882

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Kainomis išplaustyti paveikslų rėmai Pritaikinti paveikslams, skelbimų rėmai, metalu aplieti rėmai
2400 S. Oakley Ave., Chicago
VIrginia 7-7258-59

PINIGAI SIUNČIAMI Į LIETUVĄ
oro paštu — bet kokioje sumoje iki $300 tik už
$1.65
Kadangi senus rūbus ir kaikuriuos maisto produktus negalima siųsti į Lietuvą, daug kas dabar siunčia tik pinigus — per
Amalgamated Bank
International Dept.
111 So. DEARBORN ST.
Tel. FRanklin 2-4100
Chicago, Ill.
Member Federal Deposit Insurance Corporation

10%, 20%, 30% pigiau mokėsite už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pas
FRANK ZAPOLIS
3208½ West 95th Street
Chicago 42, Illinois
Tel. GA 4-8854 ir GR 6-4339

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
ir kitus kraštus
P. NEDZINSKAS, 4065 Archer
Chicago 32, Ill. Tel. YA 7-5980

CAMERAS
MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGĖJAMS
Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių firmų foto aparatus ir jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis Kalėdoms. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atdara pirmad. ir ketvirt. vakarais iki 9 val.
3314 West 63rd Street
Chicago 29, Illinois
Tel. PR 6-8998

GRIGUS PHARMACY
VISOS VAISTINĖS REIKMENYS
Išpildome receptus ir turime naujausius patentuotus vaistus.
Atdara kiekvieną dieną nuo 9:30 v. r. iki 10:00 v.
Sekmad. nuo 9:30 v. r. iki 2:00 p. p.
Grigus Pharmacy
6725 South Pulaski Rd.
CHICAGO 29, ILLINOIS
Tel. LUdlow 1-1919
Joseph M. Grigus, B.S., R. Ph., savininkas

JOHN W. PACHANKIS (Patch)
Member Lithuanian Chamber of Commerce of Illinois
MONUMENTS
CHESTER VITKAUSKAS (Vitkus)
Lietuviai Prekybininkai
6819-21 S. Western Ave., GRovehill 6-3745

GRAŽIAUSIŲ PAMINKLŲ PASIRINKIMAS
Atdara kasdien ir sekmadieniais iki 5 valandos.

J. F. EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
1605 07 South Hermitage Avenue
Tel. YA 7 1741-2
4330-34 South California Avenue
Telefonas LA 3-0440 ir LA 3-9852

Petkus
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
2533 West 71st St. Telef. GRovehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero. TOwnhall 3-2108-0
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Laidotuvių Direktoriai
MAŽEIKA & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE.
TRYS MODERNIŠKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MAŠINOMS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai
STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIrginia 7-6672
PETRAS BIELIŪNAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. LAfayette 3-3572
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401
POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911
LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228
JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138—1139
VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1003

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GĖLINYČIA
Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų
2445 WEST 63rd STREET
Telef. PR 8-0833 PR 8-6834

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON
SAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3914 West 111tn Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEdarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

BENSON KENNELS
Established 1930
BOARD & TRAINING
• Obedience and Hunting Dog Training
Distributor for Ken-L-Biscuit
Ken-L-Meal
HEATED AND FIREPROOF

On Overlake Rd., Bald Eagle Lk.
For Further Information Write, Wire or Call
Fred W. Benson—Owner
Dept. ZG.
White Bear Lake, Minnesota
GA 9-9475

Akademinės Prošvaistės

Leidžia Lietuvių Studentų Sąjunga.
Redakcinis kolektyvas: Diemantė Karvelytė ir Arūnas Ūdrys.
Medžiagą siųsti: 7026 S. Claremont Ave., Chicago 36, Ill.

ATEIČIAI TVIRTO PAGRINDO BEIEŠKANT

Lietuvių Studentų Sąjungos gyvavimo ir veiklos problemos

Jau eilė metų dejuojame dėl Lietuvių Studentų Sąjungos chroniškai kritiškos padėties. Vis akcentuojame Sąjungos augančias bėdas: vadų trūkumą, stoką aktyvių narių, vis didėjančią apatiją pačių Sąjungos narių eilėse. Deja, lig šiol jokie ypatingiau konkretūs Sąjungos ateities planai nebuvo nei svarstomi, nei vykdomi, neskaitant likvidavimosi ar federavimosi pagrindų.

Sąjungos Centro Valdyba, atsižvelgdama į Sąjungos dabartinę padėtį ir jausdama, kad Sąjungos gyvavimui reikalinga aktyvi studentų ideologinių organizacijų parama, sušaukė bendrą posėdį su ideologinių organizacijų atstovais. Posėdžio tikslas:

1. Sužinoti jų nuomonę apie Liet. Stud. S-gą. Ar verta dar Sąjungą išlaikyti ir kokioj formoj?

2. Bandyt suformuot konkrečius Sąjungos veiklos planus ateičiai.

Bendras posėdis įvyko šių metų balandžio 6 d. Jaunimo Centre, Chicagoj. Posėdžiui pirmininkavo Romas Stakauskas, sekretoriavo Laima Poskocinaitė ir Audronė Garbenytė. Posėdyje dalyvavo keletas Sąjunga susidomėjusių ir šie studentų organizacijų atstovai:

Liet. Stud. S-gos C. V.: — A. Paliokaitė, L. Petrauskaitė ir A. Udrys;

Studentų Ateitininkų Sąjungos — R. Rudys;

Akademikų skautų (A. S. D. ir Korp! Vyties) — G. Budrytė;

Korp! Gintaro — A. Aglinskas;

Korp! Neo Lituanų — A. Modestavičius;

Santaros — G. Gedvila.

Posėdyje buvo konkrečiai nutarta:

1. Vienbalsiai priimti Liet. Stud. S-gos tęstinumą,

2. Atmesti federacijos idėją,

3. Aktyviai verbuoti studentus į Sąjungą: asmeninių kontaktu, per Ideologines organizacijas, tėvus, šeštadienines mokyklas ir pan.,

4. Paruošti Sąjungai vadovus vasariniuose kursuose,

5. Būtinai pasirūpinti "Gairių" redakcijos sudarymu.

Mano nuomone, vykdymas po sėdžio nutarimų turėtų atnešti sveikus ir gerus rezultatus:

1. Kalbant apie Stud. S-gos tęstinumą, rodos, neturėtų būti jokių abejonių. Deja, abejonės iškilo. Reikia prisiminti, kad daug Sąjungos atlikto darbo jos gyvavimo laikotarpyje negalėjo atlikti nė viena ideologinė studentų organizacija. Ne viską ideologinės organizacijos ir šiandien įstengia padaryti.

2. Dažnai ir daug kur minėtas kažkoks "federacinis planas", ačiū Dievui, buvo minėtame posėdyje atmestas. Aplamai, tokios federacijos įkūrimas sukeltų krūvą nelengvai sprendžiamų problemų (pvz., kaip būtų federacijoj atstovaujami ideologiniėm organizacijom nepriklausą studentai? Gal steigtumėm organizaciją organizacijom nepriklausantiems?), o išspręstų gal tik vieną. O pagaliau ir anos federacijos tikslas būtų įtraukti ideologines organizacijas į bendrą darbą, gi šitai, man atrodo, mes turėtumėm sugebėti padaryti ir dabartinės Sąjungos rėmuose.

Sekantieji 3-čias, 4-tas ir 5-tas punktai tarp savęs rišasi.

Dabartinėse dienose vis dažniau Sąjungoj pasirodo "baliukų mentalitetas" — tai studentas, kurio vienintelis ryšys, palaikomas su Sąjunga, yra tik ruošiamieji linksmavakariai. Sąjungos tikslai ir darbai tokiam studentui labai nerealūs daiktai. Apie juos jis beveik nieko nežino, o dažnai ir nelabai nori žinoti. (Gi apie sumokėjimą nario mokesčio jam nė nekalbėk.) Gaila tik, kad per dažnai tokie žmonės dalyvauja tuose populiarumo kontestuose, vadinamuose "valdybos rinkimais", patenka į valdybas, kuriose jie arba nieko, arba labai mažai tepadaro, tuo užkraudami visą valdybos darbą ant kelių kitų pečių, šituo atbaidydami nuo pareigų naštos tokius studentus, kurie sugebėtų ir gal norėtų būti valdybose ir dirbti. Gal ir nereikėtų tokius valdybos narius per daug kaltinti, nes juk Sąjungos "trend" jau ilgą eilę metų yra prie specializavimosi baliukų ruošime. Tačiau ši specialybė mums dovanoja du blogus rezultatus: 1) gabesni žmonės, kurie galėtų dirbti Sąjungos darbą, dažnai lieka aktyvūs tik ideologinėse organizacijose, ir 2) kai žinios apie Sąjungos tikslus ir darbą yra labai ribotos, negalima iš studentų tikėtis dagiauu negu jiem yra duodama: kalbų apie baliukus ir "baliukų mentalitetą". Nesupraskit manęs klaidingai, nes ir man tie baliukai patinka; bet kai skyrius atsisako suruošti Studijų Dienas, nes "nebus tuo besidominčių žmonių", tai atrodo, kad atėjo laikas susirūpinti ir pradėt ką nors rimtesnio daryt.

Pastarieji trys nutarimai, man atrodo, yra žingsnis teisinga kryptim, nes jų tikslas yra užpildyti didžiausias spragas mūsų veikloj. Aktyvus narių verbavimas, "Gairės" ir dinamiškos valdybos turėtų suteikti informaciją apie Sąjungą ir jos veikimą — turėtų sudominti ne vieną, kitą, bet daugelį jaunų studentų paskatinti aktyviai reikštis Sąjungoje. Gi planuojami vadovų kursai, taikomi jaunesniems valdybų nariams, studentams bei abiturientams, turėtų juos pilnai paruošti sveikam organizaciniam veikimui. Jei mes sugebėsim išugdyti ir paruošti viš naujus kadrus aktyvios studentijos, mes palaidosim Sąjungos merdėjimo baimes ir duosim tvirtą pagrindą Studentų Sąjungos ateičiai.

A. U.

Audronė Skuodaitė — **Judesio daina** (aliejus)
(Iš parodos Čiurlionio Galerijoje)

LITUANISTIKA FORDHAME VASAROS METU

Ateinančią vasarą Fordhamo universitete, vasaros semestro metu, bus dėstoma lietuvių kalba. Norintiejidalyvauti prašomi jau dabar praneštimums laišku kokio kurso jūs pageidautumėt: pradedančiųjų, pažangiųjų ar vyresniųjų. Formali registracija bus liepos 1 ir 2 dienomis nuo 9 iki 12:30 v. Mokslas prasidės liepos 3 d. Kursams vadovaus prof. Antanas Vasys ir prof. Jonas Puzinas.

Pamokos bus vakarais nuo 5:30 — 8:30 v. Vakarinis laikas yra parinktas todėl, kad ir vasarą dirbantieji studentai galėtų dalyvauti paskaitose. Visi kiti dalykai (ne lituanistika) dėstomi rytais nuo 9 - 3 v. p.p. Todėl, reikalui esant, lituanistikos studentai rytais galėtų studijuoti kitus dalykus, o vakarais lituanistiką. Už lituanistiką vasaros metu duodami 4 kreditai. Stipendijų jokių neturime. Šiuo reikalu kreipkitės į organizacijas ar į Lietuvių Bendruomenę. Norintieji gauti vasaros katalogą ar kitas informacijas rašykite: Prof. A. Vasys, Fordham University, New York 58, Box AA, N. Y. (Tel. Code 212 FO 7-5400, Ext. 218).

STUDENTIŠKI ĮSPŪDŽIAI IŠ MŪSIŠKĖS OPEROS

Gerai prisimenu S. Baro vikrumą... Nelaimės atsitinka. Tačiau ne atsitiktinumai padaro spektaklį įdomiu. Ir kovojome su skepticizmu, žiūrėdami jo Turiddu. Pajacas buvo tikrai išskirtiniai puikus.

Cavallerios spektaklis — chaotiškas. Ne Haydno chaotiškumas, bet toks, kuris neduoda formos, nes nieko ir neįvyksta. Scenoje veiksmas kaip negarsiniame filme. Tik D. Stankaitytė laikėsi. Deja, vienas aukso balsas negali spektaklio išvežti. Grįžtant prie scenos — dekoracijos panašėjo į nebaigtą improvizaciją. Ypač medžiai. Kostiumai — gerokai komiški. Turiddu apsivilkęs juodas, aksominės pižamas. Lola Carmen, Alfio nykštuko rūbais. O Mama Lucia — indėniška lėlė.

Buvo ir geresnių momentų ir blogesnių momentų. Ne kartą ausis užgriebdavo detonavimą. Chorui orkestras pabėgdavo. Bet po pertraukos prasidėjo Pajacai. Ir iš karto viskas kitaip. Atsiskleidė kitas veidas. Ir jis švito, švito, kol nustebęs, kaip ir po Aidos, palikai salę visiškoje hipnozėje.

Kaip toks Operos Sambūris gali paruošti spektaklius, pagal kuriuos susidarai vertinimo kriterijų? Atsakymas gan lengvas. Tik kada menininkas, pilnai atiduoda, kas iš jo yra reikalaujama, pridėdamas dar ir ekstra, kai yra ranka, kuri visus valdo ir viskam duoda prasmę.

Pajacai buvo S. Baras. Nedaug kas taip dainuoja. Rolė tikrai jam nulieta, kurią solistas net su asmenišku pergyvenimu atkūrė. Tragedija — centras, apie kurį viskas sukosi. Solistas nebuvo Baranauskas, bet tas sužlugdytas asmuo, kuris kalba visų muzikų ir teatralų credo. Mums aiškiai išryškėjo, kad tragiška kaukė ir tragiškas veidas yra vienas ir tas pats, kad po kostiumu ar grimu žmogus negali pasislėpti.

Pirmą kartą mūsų operoje tokia drama. Ar jūs prisimenat antro veiksmo scenas, sugrįžus Pajacui, ar nejautėt, kaip gyvybė lūžta? Tik retkarčiais šitaip dainininkas leidžia ne tik pajusti, bet ir suprasti operos didįjį meną.

Šalia S. Baro ir P. Bičkienės tvirtai stovėjo ir A. Brazis, kuris ne ką menkesnis. O šiam trejetukui siūlus traukė A. Kučiūnas. Jo duotuose rėmuose solistai veikė. Jo sukurtoj įtampoj aktoriai gavo rūbą. Iš jų laukei sielos. Ir ją akivaizdžiai stebėjai.

Man asmeniškai Pajacuose tik du debiutavo — P. Bičkienė ir S. Baras. Baras, todėl kad šį kartą toks nepažįstamas, absoliutiškai puikus. P. Biškienė, kad ir dainavus kitur, bet Lietuvių Operoj jos pirmas kartas. Pagaliau yra operoje solistė, turinti ne tik balsą, bet ir vaidybinius sugebėjimus!

Iš Nedos daug reikalaujama. Vyksta drama, o dramoje jau ir kitas vaidinimas. Kaip šitai atvaizduoti? Bičkienė nė nejutai, kad vaidina (Baras tuomi irgi yra pagirtinas). Reikia pabrėžti, kad jos balsas yra lygus jos vaidybai. Ji buvo pilnas charakteris. Kiekvienas žodis buvo melodija. Ir kaip po Nilson - Vickers Fidelio, balso grožis — dainavimas padaré dramą aštresne. Bet išėjus po spektaklio, nesidžiaugei tiek dainavimu, kiek regėjimu kažko nepaprastai gyvo.

Sunku spėlioti, ar P. Bičkienė tokį įspūdį sudarytų be S. Baro, o jis be jos. Kaip bebūtų, dviejų artistų, kurie taip jautriai reaguotų vienas kitam, nemanau, kad lengvai rastumėm.

Tonio — A. Brazis tik dėl rolės mažumo nepasiekė tų aukštumų. Bet jis pilnai save atidavė ir sukūrė klouną, kurio pergyvenimai mažiau įdomus tuo, kad jis lieka toks pat, būdamas ir žmogumi. Brazis mokėjo būti neįkyrus. Vienu tik išėjimu scenon jis išryškino dramą.

Bet dirigentas puikus. Ir jo ranka valdė. Plojam A. Kučiūnui. Visa kita tik papildė. L. Sodeikos - Silvio šaunus. Jo dainavimas visuomet malonus ir neforsuotas. Iš debiuto paaiškėjo, kad jis turi natūralų talentą dramai, bet kurio balsas dar padidėtų, jei jis sugebėtų projektuoti. J. Savrimavičius ir chorai trenkiančio įspūdžio nesudarė, nes buvo keturi, kurie pasidalino operą mažesniais ir didesniais kiekiais tarp savęs.

B. Prapuolenis

A. Marčiulionis — Prisikėlimas

Lietuvių Studentų Sąjungos Detroito skyriaus suruoštame literatūros vakare Wayne Universiteto McGregor Memorial salėje savo kūrybą skaito svečiai rašytojai čikagiečiai. Iš kairės: Kazys Almenas, Kazys Bradūnas, Liūnė Sutema, Algimantas Mackus ir Marius Katiliškis.
Nuotraukos, J. Gaižučio

Chicagos lietuvių jūrų skautija balandžio 7 d. pagerbė Lietuvon iš Sibiro grįžusį ir neaiškiose aplinkybėse mirusį buv. Lietuvos karinio laivyno karininką ir jūrų skautą Ričardą Naką. Nuotraukoje Gintaro korporantė Izokaitytė prie žuvusiems už Lietuvos laisvę paminklo padeda lelijų puokštę. Toliau matyti muz. A. Nakas su ponia, dr. A. Aglinskas, L. Šlenys ir kt.
Nuotrauka P. Petručio

STUDENTŲ SURENGTAS LITERATŪROS VAKARAS DETROITE

Šių metų balandžio 6 d. dieną Wayne Universiteto patalpose įvyko Detroito studentų surengtas literatūros vakaras. Į puikią McGregor Memorial salę susirinko daug Detroito visuomenės bei pačių studentų. Buvo užimtos visos vietos ir dar stačiųjų nuremti visi pasieniai. Šitai liudijo, kad tokio vakaro Detroite tikrai laukta.

Trumpą atidarymo žodį tarė studentų valdybos sekretorė **Gina Staniulytė**, pasveikindama svečius iš Chicagos bei visus susirinkusius literatūros mylėtojus. Trumpą, bet išsamų įvadą apie kiekvieną svečią rašytoją skaitė **Rasa Lišauskaitė.**

Pirmasis buvo pristatytas jaunas Chicagos novelistas **Kazys Almenas.** Nuotaikingai ir ryškiai skaitydamas, klausytojams jis pateikė įdomią ir psichologiškai jautrią "juodo žydo" istoriją. Antruoju buvo iškviestas poetas **Kazys Bradūnas.** Jo eilėraščiai **(Vitražų ciklas)** iš premijuotosios **"Devynių baladžių"** knygos labai artimai skambėjo klausytojų ausyse. Bradūno sukurti vaizdai ir simboliai, paimti iš lietuviškojo pasaulio, kaip pvz. besikartojanti eilutė "molio krantas kvepia rūgščia duona", ne vienam klausytojui įstrigo giliai atmintin. Poetė **Liūnė Sutema** mums pristatė "išskalautus daiktus" Ir čia mes jau girdėjome šių dienų gyvenimą. Jos eilės, pavadintos **Keltuvu,** rišo su dabartimi. Rašytojas **Marius Katiliškis** labai gyvai, sukeldamas visos auditorijos entuziaztingą dėmesį savo humoru, paskaitė novelę apie vieną lemiamą pirmadienį Emerald gatvėje. Linksmai nuteikdamas žiūrovus, jis, kaip kino ekrane, pristatė tragikomišką lietuvio, fabriko darbininko, gyvenimą. Paskutinis svečias — poetas **Algimantas Mackus** klausančiuose sukėlė daug susidomėjimo. Jo skaityti ciklai patraukė ryškiu naujumu. **Posmuose apie Gerąjį Johną ir Jureką,** iš jo paskutinės knygos **Neornamentuotos Kalbos Generacija ir Auginiai,** poetas labai plačiai aprėpė savo pasirinktąją tematiką. Jo ritmingai skambiose eilėse pro akis prabėga Afrikos ir kitų kontinentų žmonės, kuriuos kartais suriša bendra idėja, o kartais palieka mįsle klausytojų širdyse.

Literatūros vakarą uždarė Gina Staniulytė, bet žmonės dar ilgai nesiskirstė, dalindamiesi įspūdžiais talpiose McGregor Memorial koridoriuose. Toks turtingas vakaras ir savo turiniu, įvairumu ir savu originalumu paliko gražius prisiminimus mūsų literatūra besidominčiuose, didžia dalimi akademiniame jaunime.

Aldona Page